

Lb

Lektorbladet

Torgeir Aarvaag Stokke:
**-Lite spennende
lønnsoppgjør!**

Per Thorvald Larsen
Ansvarlig redaktør

Nytt skoleår med nye muligheter?

For norsk skole vil skoleåret 2004/2005 sannsynligvis bli et roligere arbeidsår enn det foregående, fordi en rekke stridsspørsmål er ryddet av veien. Arbeidstidsavtalen ble vedtatt. Alliansen mellom politikere, skolebyråkrater og sterke krefter i Utdanningsforbundet som ønsker å binde stadig mer av lærernes tid på skolen, fikk drevet sitt igjennom. En slags "uravstemning" blant Utdanningsforbundets medlemmer har gitt avtalen et demokratisk alibi på lærerværelsene.

Hovedtariffoppgjøret i 2004 ble for skoleverkets vedkommende sterkt preget av overføringen til KS. Lønnskravene kom i skyggen av utformingen av selve avtaleverket. Norsk Lektorlag ønsket å forhandle sammen med de øvrige akademikergruppene i kapittel 5. Utdanningsforbundet brukte all sin tyngde for å forhindre dette. Vi kan ikke forstå annet at motstanden mot et Norsk Lektorlag i kapittel 5 måtte bunne i en frykt for at NLLs medlemmer skulle få bedre lønnsbetingelser i dette kapittelet enn andre lektorer. Vi håper lektorene i Utdanningsforbundet har merket seg at denne organisasjonen slik aktivt motarbeidet forhandlingsløsninger som kunne gitt lektorer et lønnsloft. Kapitteltilhørigheten for lektorene synes nå avgjort for en overskuelig framtid, og Norsk Lektorlag må i første omgang arbeide for å bedre lektorenes lønnsforhold innen det avtaleverket som nå gjelder.

Årets lønnsoppgjør ble tradisjonelt i den forstand at det ble gitt kronetillegg. Historisk sett har kronetilleggene ført til at lektorene er blitt hengende etter sammenliknet med andre akademikergrupper. Kronetillegg virker lønnsutjevne. En gruppe av Norsk Lektorlags medlemmer kom på etterskudd da de ikke fikk lønnstillegg ved det lokale oppgjøret i 2000, fordi NLL ennå ikke var medlem av Akademikerne. Andre medlemmer har følt at de ikke har fått god uttelling ved de senere års lokale lønnsforhandlinger fordi de mener å ha observert at rektor har spilt på lag med Utdanningsforbundet ved fordelingen av lønnstrinnene. Minstelønnsordningen i årets tariffoppgjør har ført til at nettopp disse medlemmene av NLL er blitt blant dem som kommer best ut. Det finnes lektorer som nå har fått 30000 kroner i lønnsøkning, paradoksalt nok fordi de ikke tidligere har vært tilgodesett lokalt. Men dette er en mager trøst i et lønnsoppgjør som stort sett var dårlig for lektorene.

Lønnskampen i tiden framover må konsentreres om å få allmenn forståelse for at det er nødvendig å bevare lesepliktavtalen. Det vil være meget uheldig dersom lesepliktavtalen som avlønningssystem blir ofret på likhetens alter i norsk skole.

Den 17. juni ble Kristin Clemets store skolereform "Kultur for læring" vedtatt i Stortinget. Det gjenstår nå å se om Kristin Clemet og det nye Utdanningsdirektoratet har kraft til å gjennomføre reformen i et valgår. Svermeriet for den svenske skolemodellen Skola 2000 er så utbredt blant norske skoleledere at det gjenstår et formidabelt arbeid for å snu denne kursen. Fortsatt er det reformpedagogikken som har status i miljøene som rekrutterer skoleledere.

Kristin Clemet har vist at hun vet hva hun vil med norsk skole. Nå har Stortinget gitt henne fullmakt til å gjennomføre visjonene sine. Mange ønsker hun bruker denne fullmakten før Giske eller Reikvam flytter inn på kontoret hennes.

Godt nytt skoleår!

Per Thorvald Larsen

►► Lesing er pyton?

►► Lars Sponheim skriver i Lektorbladet

►► Skandinavia i UK

Reportasjer og artikler:

Fafo-forsker Torgeir Aarvaag Stokke:
 - Lite spennende lønnsoppgjør! s. 4
 Just Almås: - Lektorene kom dårlig ut
 i årets lønnsoppgjør! s. 7
 Hvordan regne ut din nye lønn s. 9
 Skandinavia i UK. Av Ingunn Stuvøy s. 20
 Utdelingen av Skoleeierprisen 2004 s. 28
 Jentene gjør det bedre enn guttene på skolen s. 30

Fagtorget:

Fokus på norsk i videregående skole
 Hvordan bør den nye norskplanen være?
 Av Astrid Weel Sannrud s. 10
 Lesing er pyton? Rapport fra leseprosjekt
 ved Asker vgs. s. 13
 Nakkeskudd eller lureri?
 En sensor rapporterer fra eksamen i norsk muntlig . . . s. 16

Organisasjonsstoff:

Kultur for faglighet? Av Gro Elisabeth Paulsen s. 18
 Den første fylkeslederen går av:
 Anne Mari Tenvik Bangor s. 30

Faste spalter:

Gjestetorget. Skolen settes fri! Av Lars Sponheim. . . . s. 19
 Tid for bok s. 24
 Kort og historisk s. 25
 Lesertorget. Tanker fra en teolog. Av Ovar Sandaker . . s. 26
 Men hva med oss som liker å undervise?
 Av Hans Olaf Nøklestad s. 29

Forsidebildet:Foto: Per Thorvald Larsen.

LEKTORBLADET

Magasin for fag,
 skole og utdanning
 Utgitt av Norsk Lektorlag
 Nr. 5 - Sept. 2004 • 3. årgang
 ISSN: 1503 – 027X

Keysers gate 5, 0165 Oslo
 Tlf. 23327994
 Fax 23327990
 E-post:
 lektorbladet@norsklektorlag.no

Ansvarlig redaktør:
 Per Thorvald Larsen
 Telefon: 48263310

Fast spaltist:
 Anne Lise Jomisko

Årsabonnement: kr. 280,-

Annonser:
 Gunn Dyrøy
 Media Bergen AS
 Logemannsgården,
 C. Sundts gate 51, 5004 Bergen
 Tlf: 55540800
 Fax: 55540840
 E-post:
 gunn@mediabergen.no

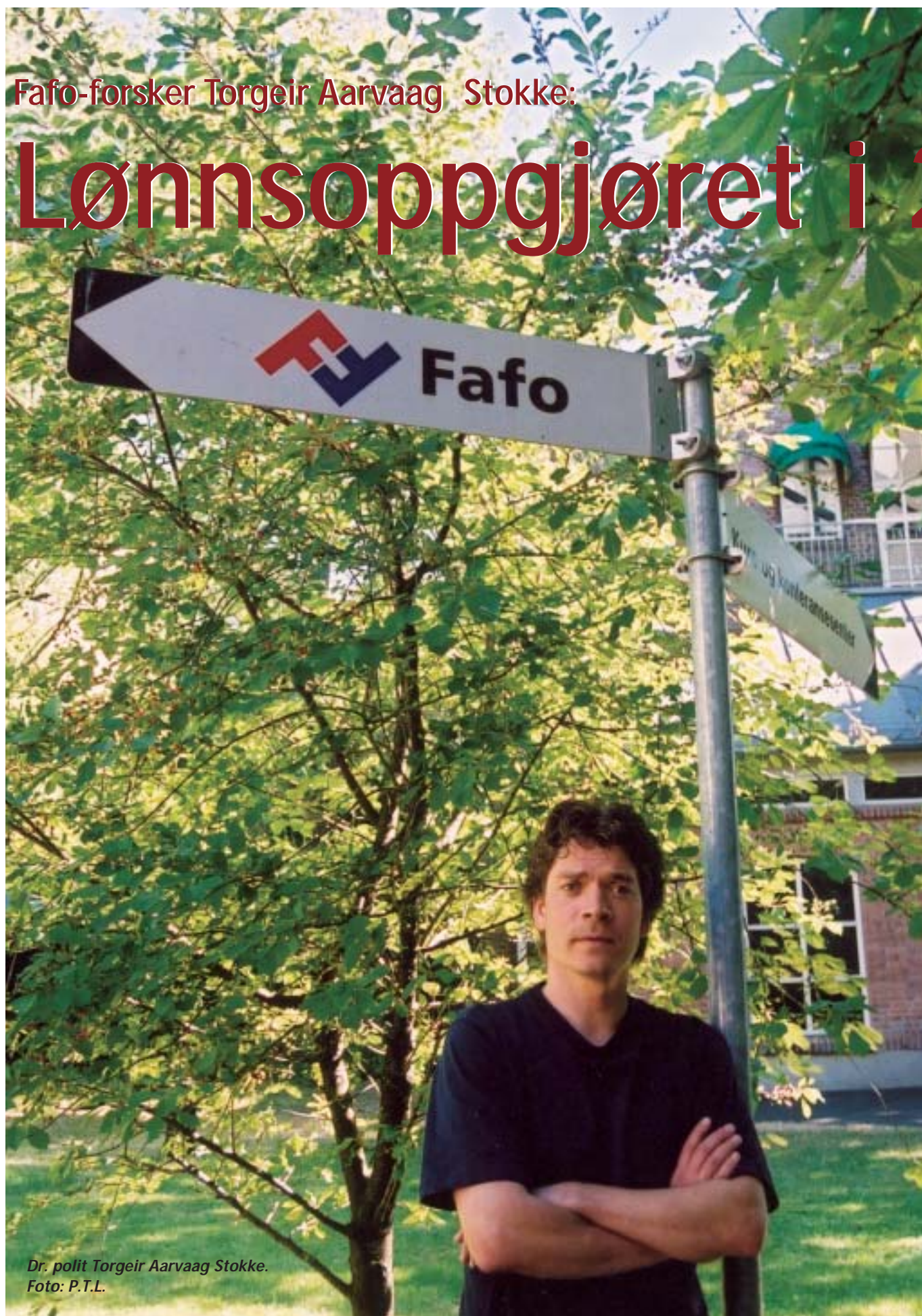
Design & trykk:
 Flisa Trykkeri AS
 ane.marte@flisatrykkeri.no
 www.flisatrykkeri.no

Utgivelsesplan 2004:
 6/04: 01.11 Materiellfrist: 10.10
 7/04: 15.12 Materiellfrist: 20.11

Redaksjonen avsluttet: 31. august

Fafo-forsker Torgeir Aarvaag Stokke:

Lønnsoppgjøret i 20

*Dr. polit Torgeir Aarvaag Stokke.
Foto: P.T.L.*

2004 lite spennende!

Lønnsoppgjøret i 2004 vil bli vurdert som lite spennende i ettertid, sier Fafo-forsker Torgeir Aarvaag Stokke til Lektorbladet. Stokke er dr.polit (1998) med doktoravhandling om lønnsoppgjør og konfliktløsning i de skandinaviske landene fra 1998. Han regnes som en av Norges fremste eksperter på lønnsoppgjør. Han tar imot Lektorbladet over en kopp kaffe i kantina i den gamle Fernanda Nissens skole på Grønland.

Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norskelektorlag.no

Det som vil bli husket i ettertid, er transportstreiken, ikke overføringen av lærerne til KS. I stat og kommune har det i praksis ikke skjedd noe, sier Stokke. – KS fikk ikke noen samordning mellom lærerne og de øvrige kommunalt ansatte. Dette var urealistisk å få gjennomført nå. Skal KS ha noen framtid som arbeidsgiver for lærerne, kan man ikke starte med konfrontasjoner.

- Hva med Akademikernes rolle i årets kommuneoppgjør?

- Akademikerne har ikke fått noen egen unik hovedtariffavtale. Det er opp mot 40 hovedtariffavtaler i KS-området, og de er alle identiske. Men Akademikerne har ikke fått noen egen avtale. Jeg synes

den nåværende avtalestrukturen i kommunal sektor er "rar".

KAPITTELTILDELING SPØRSMÅL OM MAKT

- Er ikke Kapittel 5 Akademikernes eget kapittel?

- Langt ifra. Akademikerne føler en eiendomsrett til Kapittel 5, men dette kapittelet er for alle. Det er opp til de enkelte forbundene å tilordne medlemmer til Kapittel 5, hvis de har medlemmer i de aktuelle yrkesgruppene.

- Men hvorfor kom ikke lærermedlemmene i Akademikerne inn i Kapittel 5?

- Det må du spørre Utdanningsforbundet og SL om. Her er det et spørsmål om makt. Mer realistisk var det med jordmødrene, som kom i Kapittel 5 i 2002.... Riktignok har Sykepleierforbundet mange jordmødre som medlemmer, men Jordmorforeningen har flertallet. Altså kunne ikke UHO hindre at de kom inn i Kapittel 5. Så lenge det ikke er lærerkoder i Kapittel 5, er det ingen åpning for å komme inn der. Det har de tunge aktørene sørget for.

- I ettertid: Var det i det hele realistisk å tro at lærerne i Akademikerne skulle kunne komme i Kapittel 5?

- Det vet jeg ikke noe om. Jeg vil gjette på at KS er blitt fortalt av de andre lærerorganisasjonene at dette ville blitt sett på som en ytterligere konfrontasjon. Vi har et spill av provokasjon, utmarsjering, uformelle sonderinger, og så løser tingene seg merkelig nok. Typisk er ekstreme utspill fra Utdanningsforbundet som posisjonerer seg riktig i forhold til mediene.

- Er et slikt spill typisk for arbeidslivet generelt?

- Nei. Vi har litt det samme innenfor helse. Vi har å gjøre med arbeidstakergrupper som har flere arenaer enn vanlig å spille på. De kan appellere til arbeidsgivermotparten og ikke bare opinionen generelt, men til foreldre og politikere sentralt og lokalt. Og det er de flinke til.

- Men Utdanningsforbundet oppnådde lite for medlemmene i dette oppgjøret?

- Det hadde vært oppsiktsvekkende om de hadde fått til noe særlig rent lønnsmessig.

KOMPLISERT AVTALE

- Har du noen kommentarer til det som er meklingsresultatet?

- Leser man den nye hovedtariffavtalen i kommunal sektor og ikke er lærer, kan man bli kvalm. Fra å ha en grei og ikke-diskriminerende hovedtariffavtale før, er den nå stappfull av særregler og unntak. Det ser rett og slett ikke pent ut. Et eksempel er sykdom under ferie. Generell regel i kommunal sektor er at man må være syk fem virkedager for å få kompensasjon. For lærere gjelder det fra dag én: Hva er den rasjonelle begrunnelsen for dette? – Fordi man hadde det i Staten! Lærerne som yrkesgruppe kan ikke begrunne en slik særregel, og hvor lenge vil de andre i kommunal sektor tåle dette?

- Er lærerne kommet godt ut av overgangen til KS?

- De har fått med seg det meste, men det er gjort på en uheldig måte for ettertiden. Ting er for synlige. Men hele den kommunale avtalestrukturen er under

Torgeir Aarvaag Stokke er en av Norges fremste eksperter på lønnsoppgjør. Foto: P.T.L.

press. De opp mot 40 hovedtariffavtalene har ligget der i mange år.

LOKAL LØNNSDANNELSE KREVER SKOLE-RING

- Kommer lærerne i Akademikerne noen gang i Kapittel 5?

- For å svare på dette må jeg stille to spørsmål først: Er norske kommuner skikket til å drive lokal lønnsdannelse for lærerne? Skal man klare å drive lokal lønnspolitikk, må begge parter være opplært og skikket. Svikter arbeidstakersiden, kan arbeidsgiversiden lokalt redde det hele i havn. Men svikter arbeidsgiversiden lokalt, svikter alt. Hele prosessen må være god, ellers blir det opprør. Hos lærere står saklighetskrav og likhetskrav spesielt sterkt. Så har vi det andre spørsmålet: Gitt at vi får lærergrupper i Kapittel 5, som representerer 1-2% av årsverkene. Vil arbeidsgiver lokalt tørre å gjennomføre en Kapittel 5-prosess eller vil arbeidsgiver

legge dere som slaver på de store gruppene?

Jeg gjetter at man skal være tøff som rektor for å følge at noen går etter Kapittel 4, andre etter Kapittel 5. Dette er mekanismer vi kjenner godt fra privat sektor. Sett at en bedrift har en gruppe arbeidere med minstelønnsavtale og en gruppe funksjonærer med kun lokal lønnsdannelse. Da er det en tendens til at de økonomiske rammene for arbeidergruppen blir pløyd videre til funksjonærene. Kanskje blir det større lønns-

spredning, men man prøver å unngå uro.

- Var årets lønnsoppgjør i offentlig sektor et tilbakeslag for lokal lønnspolitikk?

- Det vil jeg ikke si. Jeg vil heller si det er status quo.

LOKAL LØNNSDANNELSE I SVERIGE

- Hvordan går det med lokal lønnsdannelse for lærere i andre land, for eksempel Sverige?

- I Sverige skjedde overgangen til kommunal arbeidsgiver alt for 15 år siden, og der har forholdene gått seg til, riktignok med mye støy underveis. Der er det individuell lønnsfastsettelse for lærere. Arbeidstakersiden har gitt fra seg kontroll over lønnsspredningen, og krever høyere gjennomsnittlig lønn som motytelse. Arbeidsgiver får på sin side mer igjen for sin personalpolitikk i skolen, og gir lærerne mer lønn og økt lønns-spredning.

PÅVIRKNINGSKRAFTEN TIL AKADEMIKERNE OG NORSK LEKTORLAG

- Har Akademikerne innflytelse i kommunal sektor?

- Akademikerne er for små så lenge de ikke får med seg arbeidsgiversiden. Dette tok Akademikerne konsekvensen av i 2002 med Kapittel 5. Da sa de at de er små, men viktige og trenger egen lønnsdannelse. Dette vil nok Utdanningsforbundet og SL forsøke å forhindre i skolen. Forholdene mellom kapitlene er basert på kompromisser og kjøttvekt.

- Har Norsk Lektorlag med sine 1300 medlemmer noen sjanse til å ha innflytelse på lønnsutviklingen?

- Det kommer an på to ting: Har dere noe å selge i forhandlinger, og er det noen som vil kjøpe det. I år var dere villige til å selge minstelønnsatser og generelle tillegg, men ingen var villig til å kjøpe det. Jeg gjetter på at 2006-oppgjøret blir litt mer normalt. Da er det ingen stor overføringssituasjon. Men hvor KS vil være om to år, skal jeg unnlate å spekulere i. KS er en vanskelig arbeidsgiverorganisasjon å forutsi.

BEGRENSET LOKAL LØNNSDANNELSE MED POTTER

- Til slutt: Det er stadig snakk om bruk av potter i lønnsoppgjørene. Hvilket syn har du på bruken av dem?

- Potter eller avsetninger til lokal lønnsdannelse kan virke lønnsutjevne og bidra til stivhet f.eks. geografisk. Hadde man ikke hatt potter, ville man nærmet seg privat sektor. I privat sektor gis sentrale lønnsstillegg for arbeiderne mens for arbeidere med minstelønnsavtaler samt funksjonærer gis det verbale føringer for hva som skal legges ut på lokal lønnsdannelse. Dette inkluderer produktivitet og økonomi i virksomheten. Så langt er man ikke kommet i Kapittel 5, der det er en pott. Bruken av potter låser mye, sier Fafo-forsker Torgeir Aarvaag Stokke til slutt til Lektorbladet før han stiller opp til fotografering foran den gamle skolebygningen på Grønland der Fafo har lokaler.

Just Almås:

- Lektorene kom dårlig ut i årets lønnsoppgjør!

- Årets lønnsoppgjør var ikke gunstig for lektorene, sier nyvalgt leder i Lønnspolitisk utvalg i Norsk Lektorlag, Just Almås. Almås frykter en lønnsutvikling med flate kronetillegg, som gjør lektorene til lønnstapere. - Fram til lønnsoppgjøret i 2006 blir kampen for å bevare lesepliktavtalen en svært viktig sak for Norsk Lektorlag, sier Almås.

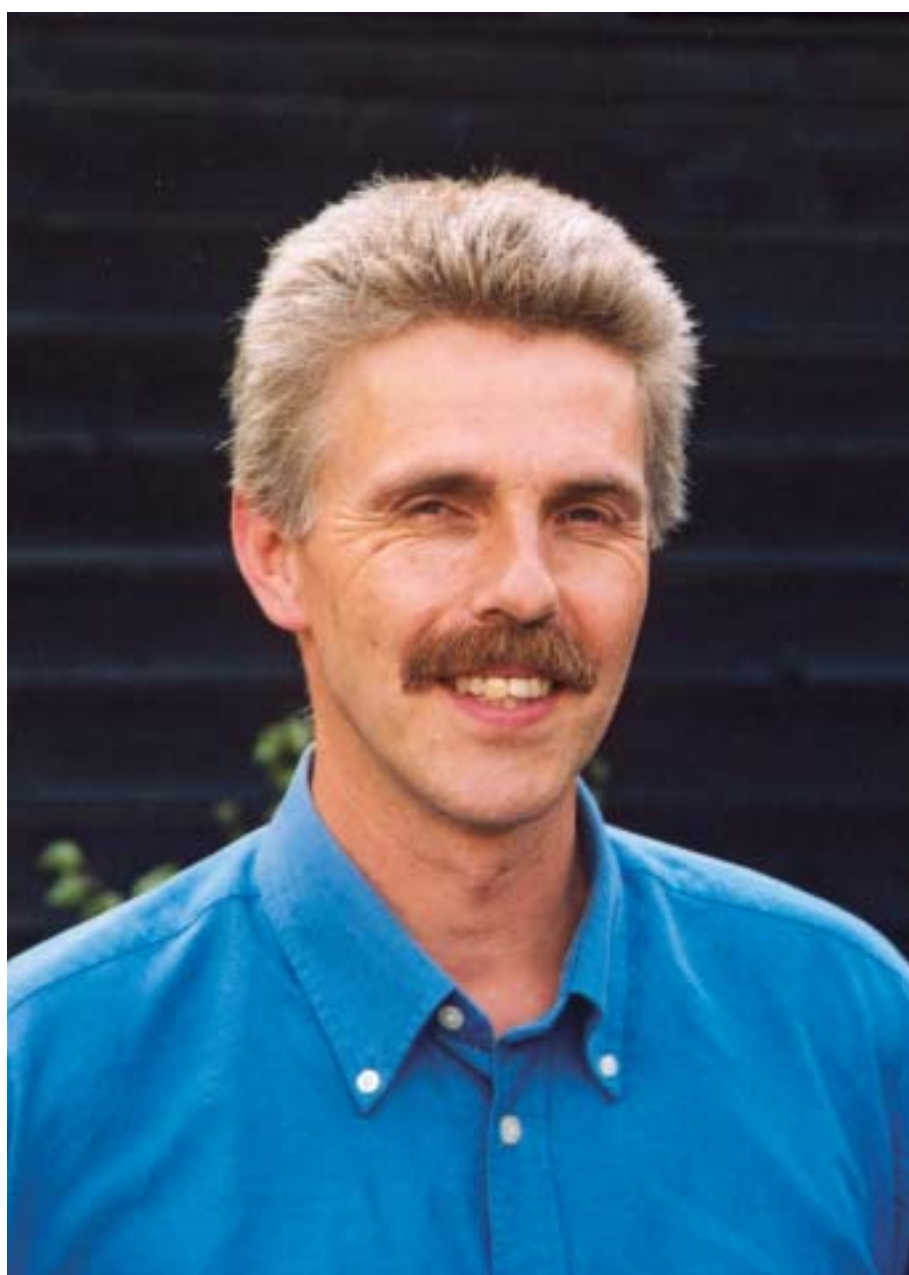

Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norsklektorlag.no

På tampen av sommerferien treffer vi på telefonen Just Almås – ny leder av Lønnspolitisk utvalg i Norsk Lektorlag. Lønnspolitisk utvalg er oppnevnt av Sentralstyret i NLL. Utvalget består foruten lederen Just Almås av Bjørn Frosthammer, Jon Sand og Else Alvik. Just Almås er lektor ved Gausdal videregående skole og er medlem av Sentralstyret i Norsk Lektorlag.

- Hvilke tanker gjør du deg som nyvalgt leder av Lønnspolitisk utvalg i Norsk Lektorlag?

- Først må jeg si at jeg har stor respekt for det grundige arbeidet som min forgjenger i vervet, Else Alvik, har utført.

Just Almås er leder for Lønnspolitisk utvalg og sentralstyremedlem i Norsk Lektorlag. Foto: P.T.L.

Hun har en utrolig stor sakkunnskap i lønsspørsmål.

- Hvordan ser du for deg det videre arbeidet i Lønnspolitisk utvalg?

- Det vil skje en endring på grunn av overgangen til KS. Lønnstenkingen vil etter hvert bli basert på lokale erfaringer. De lokale, preliminare lønnsforhandlingene som vi hadde tidligere, vil nå bli reelle. Vi skal forhandle direkte med arbeidsgiver lokalt, ikke via et departement.

- Hvilken rolle får Lønnspolitisk utvalg i NLL?

- Erfaringene fra forhandlingene på fylkes- og kommunenivå vil måtte styre Norsk Lektorlags lønnspolitikk. Lønnspolitisk utvalgs rolle vil være å samordne disse erfaringene, samt å utgjøre en beredskap i hektiske perioder før lønnsforhandlinger. Vi vet ikke hvor stor del av framtidens lønnsforhandlinger som vil være sentralt inngåtte og hvor stor del som vil være reelt lokale. Årets avtale, den første innenfor KS, er en tradisjonell, sentralt inngått avtale. Så vi får en myk overgang.

ÅRETS LØNNSOPPGJØR BLE UTDANNINGSFORBUNDETS OPPGJØR

- Hva mener du som leder av Lønnspolitisk utvalg i NLL om årets tariffoppgjør?

- Den avtalen som ble forhandlet fram, er ikke vår avtale, men Utdanningsforbundets avtale med KS. Vi så det selvsagt som viktig å være lojale mot vår hovedsammenslutning Akademikerne og følge deres opplegg for forhandlingene, som i praksis ville bety Kapittel 5 i Hovedtariffavtalen, nemlig en lokalt basert lønnsutvikling. Utdanningsforbundet fikk til slutt gjennomslag for at hele utdanningssektoren skulle inn i Kapittel 4c, nemlig en sentralt inngått overgangsavtale. UHO viste seg sterkere enn Akademikerne til slutt.

- Hva med selve resultatet?

- Det lønnsoppgjøret som vi fikk, er ikke gunstig for lektorene. Den avsatte lønnsrammen på nominelt 3,5% ble hovedsa-

kelig fordelt på en innføring av minstelønnsatser og et personlig kronebeløp. Dette førte til at lektorene både reelt i kroner og derfor selvsagt prosentvis kommer dårligst ut sammenliknet med de andre lærergruppene. Minstelønnsatsene som ble innført, har egentlig sparket beina under tidligere års lokale, individuelle lønnstillegg. Dette kan virke pussig siden arbeidsgiver ønsket en individuell lønnsutvikling. Man kan kanskje se på det som skjedde, som en nullstilling av lokal lønnsdannelse i det KS overtok.

INDIVIDUELLE TILLEGG ELLER PROSENTTILLEGG I HØST?

- Hva blir så vår neste store utfordring?

- Det vil være fordelingen av de resterende 0,9 % av 3,5%-potten i årets lønnsoppgjør, som det skal forhandles reelt om nå i høst på kommune- og fylkesnivå. Et spørsmål er om man skal fortsette de siste års tenkning rundt individuelle lønnstillegg, eller om man solidarisk skal plusse på 0,9% for alle. Vi må huske på at vi ikke lenger har lønns-trinn å gå ut ifra. Når vi ikke kan be om lønns-trinn, vil det være et alternativ å be om prosenter. Prosenttillegg vil for våre medlemmer muligens være bedre enn kronetillegg. Ens brutto kronetillegg gir mindre i netto for dem som i utgangspunktet har høyest lønn. Toppskatt og et høyere studielån vil sørge for det.

VIKTIG Å BEVARE LESEPLIKTAVTALEN

- Hvordan tror du at høstens lokale oppgjør blir?

- Høstens lokale oppgjør vil for KS være en utprøving som lokal arbeidsgiver for lærerne. Derfor tror jeg ikke det vil skje noe dramatisk i den ene eller andre retningen. Fram til 2006 vil kampen for å bevare lesepliktavtalen bli det viktigste for NLL også med utgangspunkt i lønns-politikken. Basert på lesepliktavtalen blir vi lønnet i kraft av det arbeidet som vi gjør, ikke ut fra de timene som vi er til stede. Nå fikk vi en to-årig utsettelse i lesepliktsaken. Forsvinner leseplikten, kan det også føre til ytterligere lønnsut-

jevning og derfor en relativ lønnsnedgang.

FRYKTER FLATE KRONETILLEGG I FREMTIDEN

- Hvorfor er Norsk Lektorlags lønns-politikk viktig for lektorene i tiden som kommer?

- Hvis NLL ikke klarer å stable gode alternativ på bena, regner jeg med at Utdanningsforbundet også ved neste korsveg vil fremme krav om et kroneoppgjør. De har jo hovedtyngden av sine medlemmer fra det gamle Norsk Lærerlag, så hvorfor skulle de ikke prioritere det? Men det vil uvegerlig føre til en lønnsutjevning mellom lærergruppene og lektorene blir taperne, sier Just Almås til slutt på telefonen fra et sommervarmt Gausdal.

NORSK LEKTORLAG FÅR PENSJONIST- FORENING

Norsk Lektorlag vil i høst danne pensjonistforening for pensjonistmedlemmene. Etter konstituerende møte den 2. september vil interimstyret utarbeide en plan for arbeidet for pensjonistmedlemmene i Norsk Lektorlag, forteller leder Gro Elisabeth Paulsen til Lektorbladet. – Det er viktig at vi snarest får på plass en tilbud til våre pensjonerte medlemmer på linje med det andre fagforeninger har, sier Paulsen. – Vi får stadig flere aktive pensjonister, og disse blir nå med i prosessen med å utvikle pensjonistarbeidet i Norsk Lektorlag.

Hvordan regne ut din nye lønn?

Dersom du er lektor med opprykk, ser du her hva lønnsoppjøret vil innebære for din lønn. Her er ikke regnet for 01.05.2004, men pr. 01.01.2005.

Dette regneeksempelet er utarbeidet av Bjørn Frosthammer, leder for Nord-Trøndelag Lektorlag og medlem av Lønnspolitisk utvalg.

Resultatet av lokale forhandlinger høsten 2004 vil komme i tillegg.

Tilsvarende oversikt kan settes opp også for andre kategorier undervisningspersonale.

Bjørn Frosthammer. Foto: P.T.L.

ansiennitet nå	nå-lønn u/a-tr	nå-lønn m/2a-tr	nå-lønn m/3a-tr	nå-lønn m/4a-tr	nå-lønn m/5a-tr	ny lønn 010105	Tillegg i kroner pr 010105	tillegg i %
0 år	294100					308000	13900	4,73
4 år	315000					328000	13000	4,13
		326100				333100	7000	2,22
			331900			338900	7000	2,11
				337700		344700	7000	2,08
					343600	350600	7000	2,04
8 år	337700					348000	10300	3,05
		349400				356000	7000	2,01
			355900			362900	7000	1,97
				362600		369600	7000	1,93
					368800	375800	7000	1,90
10 år	349600					364000	14400	4,12
		362600				369600	7000	1,93
			368800			375800	7000	1,90
				375500		382500	7000	1,86
					382200	389200	7000	1,83
16 år	375500					406000	30500	8,12
		388900				406000	17100	4,40
			396100			406000	9900	2,50
				403300		409300	7000	1,74
					410500	417500	7000	1,71
20 år	382200					406000	23800	6,23
		396100				406000	9900	2,50
			403300			410300	7000	1,74
				410500		417500	7000	1,71
					418300	425300	7000	1,67

NB!: Gjelder ikke Oslo kommune!

I fokus på Fagtorget: Norskfaget i videregående skole

Hvordan bør den nye norskplanen være?

Av Astrid Weel Sannrud, leder for Norsk Lektorlags fagutvalg i norsk.

Er det for eksempel nødvendig å lese Dorothe Engelbretsdotter, spør Astrid Weel Sannrud i denne debattartikkelen. – I dag er norskpensumet nesten som et minigrunnfag, og utfordringen i den nye læreplanen vil bli å vitalisere norskfaget slik at det oppleves meningsfylt for 16-18-åringene, samtidig som kulturarven blir tatt vare på, skriver Sannrud. Hun kommer med konkrete forslag til den nye læreplanen i norsk. Astrid Weel Sannrud er lektor ved Frederik II videregående skole i Fredrikstad.

På skolen hvor jeg arbeider, blir undervisningen timeplanlagt med dobbeltøkter, noe vi lærere viser en varierende grad av entusiasme overfor. I våres ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant elevene om deres syn på dette, og Line, en av elevene mine, gav uttrykk for at hun absolutt foretrakk enkelttimer: "Tenk deg to timer etter hverandre med Henrik Wergeland!" Det er vel få norsklærere som ikke kan tenke seg både to og flere timer sammenhengende med nettopp Wergeland og gjerne mange av de andre norske 1800-tallsdikterne våre. Men det "gammelnor-

ske" språket i 1800-tallsdiktningen, som elevene klager over, gjør at den føles fjern for mange av dagens 17-åringer.

Nå har Stortinget vedtatt en omfattende reform i norsk skole, en reform som forhåpentligvis vil innebære en heving av kunnskapsnivået blant norske elever. Reformen betyr at det kommer til å bli utarbeidet nye læreplaner i fagene. Læreplanene skal være

Astrid Weel Sannrud. Foto: P.T.L.

fagspesifikke, og de grunnleggende ferdighetene skal innarbeides i fagene. For norskfaget er lesing og skriving de viktigste ferdighetene. Hva ønsker vi så at planen skal inneholde? Dette spørsmålet ble tatt opp på samlingen for fagutvalgene i Norsk Lektorlag 13. mai.

Den nye planen må sikre at elevene har tilegnet seg minimumskunnskaper, samtidig som den åpner for fleksibilitet og kreativitet for den enkelte lærer og individuell tilpasning for en klasse. Planen bør angi temaer og minimumskrav, en kan kanskje tenke seg minimumskrav innen enkelte temaer og valgfrie emner i tillegg.

YRKESFAGLIG NORSK MÅ FRISTILLES FRA STUDIEFORBEREDELSE

Slik jeg har forstått det, skal man i den nye planen for grunnopplæringen se det 13-årige løpet som en helhet. Det vil si at stoff som er gjennomgått på et lavere nivå, ikke blir presentert som en nyhet på et høyere. Vi bør helst komme videre. Noe av det viktigste for norskfaget i videregående skole er at pensum på de studieforberedende linjene fristilles fra pensum på de yrkesrettede linjene. Det er uheldig å binde norskpensumet på allmennfag opp til yrkesfag bare for at elever på yrkesfag siden skal kunne ta allmennfaglig påbygning. I et påbygningsår må man i stedet intensivere opplæringen slik at elevene har mulighet til å få studiekompetanse. Men den allmenlige veien til studiekompetanse må gå gjennom allmennfag uten at man skjeler til andre veier å fullføre løpet på. Pensum bør derfor sees som en enhet og en helhet, bygd på læreplaner fra barne- skole og ungdomsskole, men fristilt fra yrkesfag.

VIKTIGERE Å KUNNE SKRIVE KORREKT SAKPROSA ENN SÅKALT SKJØNNLITTERATUR

Det bør legges vekt på det opplagt nyttige, det vi alltid får bruk for. Man må arbeide systematisk med elevenes skriftlige uttrykk slik at det blir klart og entydig. I dag blir det kanskje lagt for stor

vekt på skildringer og fortellinger. Alle har bruk for å kunne uttrykke seg på et presist og forståelig norsk innen sitt eget fagfelt eller i en henvendelse til folk i det offentlige eller private. Elever som er flinke til å skrive, har gjerne få problemer med å overføre dette til skjønnlitteratur. Det omvendte kjenner vi altfor godt, at middelmådige skribenter hiver seg ut i noe de gjerne kaller novelle og kåseri, men som er svært kjedelig og banalt å lese. Det er viktigere og nyttigere å lære å skrive korrekt og grei sakprosa enn såkalt skjønnlitteratur, slik at de slipper å bli tatt for å være tomsinger når de senere henvender seg til andre.

I den senere tid har det blitt stilt spørsmål ved hvordan skolen appellerer til gutter og jenter. Skjønnlitterære sjangere appellerer nok til langt flere jenter enn gutter, og det er fare for at guttene mister interessen for å skrive når de i for stor grad må skrive i skjønnlitterære sjangere. Dette kan bidra til at gutter i større grad enn jenter velger yrkesfag. Jeg tror at det derfor er viktig å legge ganske stor vekt på å skrive klar sakprosa.

NORSKEKSAMEN MÅ STYRKES OG SPESIALISERES

Det er nå bestemt at sidemål skal bli trekkefag til eksamen slik studieretningsfag er i dag. Dette synes jeg er svært beklagelig. Jeg synes at eksamen bør tillegges mer, ikke mindre vekt, og at elevene bør gå opp til flere, ikke færre eksamener. Dessuten tror jeg nynorsk vil komme dårligere ut enn i dag.

Denne diskusjonen skal jeg imidlertid la ligge her. Når bare hovedmåleksamen blir obligatorisk, bør den være forbeholdt fagdagen omtrent som vi kjenner den i dag. Sjangerne bør være artikler og tolkninger kombinert med besvarelser med samfunnsfaglige og filosofiske emner. Til sidemåleksamen kan elevene så bli prøvd nettopp i skjønnlitterære sjangere som fortellinger, noveller og kåserier i tillegg til artikler og essays, og her bør man legge vekt på den språklige delen av besvarelsen. Heftet bør man snarest kvitte seg med, helst før, men senest ved innfø-

ringen av den nye læreplanen. Snarere enn en inspirasjonskilde er heftet et fordyrende og hensiktsløst hinder til skriftlig utfoldelse og glede og kreativitet. I stedet for å stille elever på lik linje begunstiger det elever fra resurssterke hjem, slik all eksamensforberedelse gjør.

VIKTIG Å KUNNE SKRIVE FORMELT KORREKT

I dagens læreplan for ungdomsskolen er grammatikk nevnt i den siste linjen. En ny plan må stille krav til at elever kan elementær grammatikk når de går ut av ungdomsskolen, men det kan diskuteres hvorvidt den er hensiktsmessig å lære gjennom norskundervisningen eller fremmedspråkundervisningen. Elever må også kunne skrive noenlunde riktig. Å terpe på grammatikk og ortografi kan være kjedelig, man kan forstå at lærere heller vil bruke tiden på morsom og interessant litteratur, men det å besitte formelle kunnskaper er viktig og bør tillegges større vekt enn i dag.

LITTERATURPENSUMET MÅ MODERNISERES

Elevene som begynner på allmennfaglig studieretning, bør ha en bedre litterær ballast enn de har i dag, og jeg tror at veien dit går gjennom leselyst. Fra elevene begynner på skolen bør de møte god litteratur, først som høytlesning fra lærerens side, senere selvfølgelig også gjennom egen lesning. Læreren bør velge bøker som elevene synes er morsomme og spennende, og elevene bør oppfordres til å lese mye. Også i videregående skole bør vi prøve å la elevene lese litteratur som appellerer til dem. Etter min mening er det viktig at elevene får lese moderne litteratur, litteratur som henvender seg til mennesker i vår tid. Reform -94 har lagt for liten vekt på moderne litteratur og på litteratur som appellerer til unge mennesker, og en ny plan må modernisere og aktualisere litteraturpensumet.

Siden allmennfag og yrkesfag bør ha fagplaner uavhengig av hverandre, bør man fordele pensum over tre år og lese

delar av kulturarven allerede i 1. klasse, fortrinnsvis den enkleste. Man kan for eksempel godt lese en islendingesaga i oversettelse, den kan oppleves som spennende.

I andre land leser man ikke sjelden utenlandsk litteratur, og etter min mening kunne også norske elever med fordel lese enkelte verk fra verdenslitteraturen og gjerne mer litteratur fra nabolandene. Dessuten må vi arbeide grundig med klassikerne våre og vie dem minst like stor oppmerksomhet som blir dem til del i dag. Men kanskje bør vi lese tekster av færre historiske forfattere, er det for eksempel nødvendig å lese Dorothe Engelbretsdotter? I dag er norskpensumet nesten som et minigrunnfag, og utfordringen i den nye læreplanen vil bli å vitalisere norskfaget slik at det oppleves som meningsfullt for 16-18-åringene i det første og andre tiåret av det 21. århundre, samtidig som kulturarven blir tatt vare på.

ELEVENE MÅ LESE MER

Noe av forutsetningen for å lykkes tror jeg ligger i et av nøkkelordene i den nye planen, som legger stor vekt på de grunnleggende ferdighetene. En av disse ferdighetene er lesing, som kanskje er selve basiskunnskapen for å kunne lære. Gjennom hele grunnopplæringen, fra 6-åringen begynner på skolen til 19-åringen går ut, bør det arbeides med å motivere eleven til å lese. Men det må også stilles krav til at de leser. Trente lesere vil ikke ha så store problemer med språket i gullalderlitteraturen, og vi må forutsette at elevene som begynner i videregående skole, har lest en del bøker. I mange andre land leser man langt mer enn det norske elever blir pålagt, og ikke så få steder må elevene bruke feriene til å forberede seg til neste skoleår ved å lese litteratur. Elevene våre er ikke dummere enn andre, men de må prioritere utdanning framfor deltidsarbeid. Først da kan vi virkelig gjøre NLLs slagord "Læring gir trivsel", og kanskje vil også Line oppleve gleden ved å kunne fordype seg i Wergelands dikt to timer i strekk.

Hans Olaf Nøklestad:

- Grunnkurset i norsk må ikke være repetisjon av ungdomsskolen!

Hans Olaf Nøklestad. Foto: P.T.L.

risk i tillegg til et annet verk av Ibsen. I VKII ville jeg ha et langt større utvalg av forfattere fra det 20. århundre. Jeg kunne tenke meg at Mykle, Nedreaas, Bjørneboe og Borgen ble obligatoriske. Når det gjelder de helt moderne forfatterne, må elevene lese mer av dem. Men det er ikke så sikkert at læreplanen skal bestemme hvem som skal leses.

- Hvilke ønsker har du for en ny læreplan i norsk, spør vi Hans Olaf Nøklestad, norsklektor i Fredrikstad, lærebokforfatter og spaltist i Lektorbladet. - Har du noen kjepphester?

- Framfor alt ønsker jeg meg at grunnkurset på allmennfag ikke skal være noen banal repetisjon av ungdomsskolen. Mange grunnkurselever kjeder seg i norsktimene. Jeg ønsker meg en ny læreplan for grunnkurset som går videre. Jeg vil flytte mye av VK1 – stoffet i litteratur ned i grunnkurset. Da kan vi ikke ha felles læreplan med yrkesfag.

- Hvilket nytt stoff vil du ha med?

- Elevene må lese mer av de store forfatterne, som Snorre, Holberg, Wergeland, Ibsen, Hamsun og Undset. Elevene kan lese mer hjemme. Peer Gynt burde være obligato-

- Har du noen forslag på den språklige siden?

- Vi bør skyve vekk noe av den eldste språkhistorien. Den kan tas på lavere trinn, slik det skjer f.eks. i Tyskland. Vi må legge mer vekt på å forstå tanker og resonnement enn puggstoff. Ta f.eks. Ivar Aasen. Han var på mange måter en framsynt europeer. Setter vi elevene inn i tankemåten hans, vil elevenes forståelse for hva et språk er, øke. Videre vil jeg ha bort puggingen av rettskrivingshistorien. 1917 og 1938 er nok. For eksempel må elevene forstå hvorfor vi fikk 1938-reformen. Hva var det som skjedde i samfunnet som førte til reformen? Hvordan tenkte Halvdan Koht? Innsikt i tenkningen hos dem som ledet samfunnsutviklingen, er viktigere enn pugg av enkeltformer, sier en engasjert Hans Olaf Nøklestad til slutt.

Lesing er pyton?

Av Sissel Frogg, Johanne Volden og John Larsen

Rapport fra et leseprosjekt ved Asker videregående skole

Elever som stormer biblioteket i jakten på nye bøker, som snakker varmt og med innlevelse om sine leseropplevelser og som inspirerer sine medelever til lesing, elever som erfarer

og selv sier at lesing er en positiv og meningsfull aktivitet med ringvirkninger til andre ferdigheter og fag – små glimt inn i norsklæreres dagdrømmer? Vår hverdag kan ofte virke noe annerle-

des. Mange elever har liten leseerfaring når de kommer til den videregående skolen, de har problemer med å få med seg hva som står i en tekst, ordforrådet er begrenset og den stilistiske sansen er

Leseglade elever ved Asker videregående skole. Foto: privat.

det ofte så som så med. De svake ferdighetene i lesing gir seg også utslag i andre typiske lesefag som historie og samfunnsfag, med uklar forståelse av tekster og sviktende formuleringsevne og lavt presisjonsnivå. Tre norsklærere ved Asker vgs ønsket å gripe fatt i disse problemene.

Innfallsvinkelen var tanken om at i ny norsk litteratur måtte det finnes noe elevene kunne kjenne seg igjen i og kunne identifisere seg med, og som kunne åpne for at lesing ville bli noe meningsfullt for unge mennesker. Målet var først og fremst å gi positive opplevelser av litteratur og dermed øke leseglede. Håpet videre var at dette ville føre til mer lesing, bedring av ordforråd og skriveevne, og at de språklige ferdighetene som helhet fikk et løft. Og hvordan gjøre dette? Fantet det muligheter innenfor rammene av 4 norsktimer, eller måtte det finnes andre løsninger? Et prosjekt var i ferd med å ta form.

Våren 2003 ønsket disse tre norsklærerne at GK-klassene de skulle ha fra høsten 2003, fikk delta i dette prosjektet. Arbeidstittelen ble "Leseglede valgfag". Faglærerne utarbeidet en læreplan med tilhørende mål, læringsstoff, arbeidsmåter og vurderingsformer, og sammen med studieinspektør ble de timeplanmessige sidene løst: faget ble gjort til et ett times valgfag og parallellagt for de tre klassene. Hovedmålene i læreplanen var å styrke elevenes leseferdigheter, øke motivasjonen for å lese, stimulere gutter og minoritetsellevner til å lese mer skjønnlitteratur og kunne formidle opplevelsen av litterære tekster til andre. Med andre ord ikke helt ubeskjedne ambisjoner som utgangspunkt.

Det ble behov for alliansepartnere i gjennomføringen. Viktig for prosjektet var kontakten med skolebiblioteket, og skolebibliotekarene ble en naturlig del av gruppen som arbeidet med forsøket.

Skolen er velsignet med meget kunnskapsrike og engasjerte bibliotekarer. I evalueringer som er foretatt av prosjektet, viser det seg nettopp at bibliotekarene har en viktig oppgave som rådgivere for elevene i valg av litteratur. Ikke minst guttene viste seg å bruke bibliotekarene som veiledere i valgets kvaler foran de mange hyllemeterne med ukjente boktitler.

Det ble sett på som viktig at ikke bare lesning skulle være en del av stimuleringstiltakene, men også møter med aktuelle norske forfattere og med teater og film. Det gjelder å bryte fordommer om forfattere som fjerne livsbetrukkere, lett nedstøvet i sitt parnass under lag av vissent vinløv i håret; og er det snakk om god litteratur, så må den være skrevet av lengst henfarne forfattere, med betagende gipsbyster vaklevorent oppstilte på øverste hylle. Det ene trenger ikke å utelukke det andre.

Det gjelder å bryte fordommer om forfattere som fjerne livsbetrukkere

Fra venstre: Sissel Frogg, John Larsen, Johanne Volden. Foto: Privat.

Eldre litteratur har vist sine kvaliteter gjennom generasjoner. Men samtidig vil det være nærliggende å tro at unge samtidige forfattere har en stemme som de unge vil kunne kjenne igjen og lytte til. Valget av forfattere ble avgjørende. Vi la vekt på en del kriterier. Frode Grytten var aktuell med tekster som hadde stor appell til unge lesere, og samtidig var han i medienes søkelys med suksessforstillingen Bikubesong. I tillegg så vi møtet mellom tekst og teater som en ekstra stimulering til å gå inn i forfatterskapet og tekstene. Dessuten så vi at hans tekster kunne bidra til økt toleranse for nynorsk litteratur. Utsagn som at elevene glemte at tekstene var på nynorsk når de leste dem, vitner om at vi lyktes her.

For å få fram bredde i sjangerutvalget, fikk vi besøk av Olav Njølstad, som presenterte krim/thrillersjangeren og romanen Mannen med oksehjertet. I tillegg fikk elevene her møte en debutant som på en meget reflektert måte kunne utdype hvorfor han hadde skrevet en thriller og fortelle om det arbeidet som ligger bak en tekst.

Vi ønsket videre at elevene skulle møte yngre forfattere med forfatterskap med utpreget ungdomsappell. Ruben Eliassen er en slik forfatter. Han presenterte sin nettopp påbegynte serie med fantasylitteratur, samtidig som han vinklet mot problemer med norskfaget ut fra sine erfaringer med egne lese- og skrivevaner. Overbevisende viste han hvordan det er mulig å overvinne og ufarliggjøre slike handikap, noe mange elever ga tydelige signaler om at de opplevde som positivt. Og når han i tillegg kunne tegne et treffende bilde av sine dårlige erfaringer med museal litteratur stilt opp mot litteratur som virkelig har gitt opplevelser, da tydeliggjorde han mye av det vi ønsket med prosjektet: lesing er noe som er i stand til å gi glede og opplevelse.

Av andre unge forfattere valgte vi Kristin Valla med sin sterke debutroman Muskat. Hun snakket om hvordan skri-

veprosessen forløper og avmystifiserte den skapende virksomheten på en måte som skapte kontaktpunkter til elevenes eget arbeid med kreative tekster. I tillegg gav hun en rekke gode tips til skriving av slike tekster. Et besøk av Harald Rosenløw Eeg sluttet seg fint inn i dette med å vise hvordan en skriveprosess forløper. Samtidig bidrar besøk av slike unge og engasjerte forfattere til at forfattermyter demonteres. Gipsbystene blir glemt, foran oss står kule forfattere med et språk og en stil som går rett inn i elevenes liv og erfaringer.

For å utvide perspektivet ut over norsk litteratur har klassene sett "Den 25. time" av Per O. Enquist. Det er også en tverrfaglighet i å se denne forestillingen, ettersom elevene har deltatt i det såkalte VIP-prosjektet med vekt på ungdom og psykiske lidelser.

En naturlig del av faget er medier og mediebruk. Et besøk i NRK med omvisning og muligheter for praktisering i NRKs opplevelsessenter satte fokus på dette. Samtidig ga dette besøket bakgrunn for skriftlige oppgaver med tilknytning til norsk mediavirkelighet.

For en del lesesvake elever kunne også seriøse tegneserier og lydbøker være en innfallsvinkel til økt lesing. Sammen med bibliotekaren ble det foretatt innkjøp av en del tegneserier og lydbøker. De økonomiske rammene satte en grense for hva vi kunne supplere med her.

Tidlig i prosessen med etableringen av faget fant vi at statsråd Clemet har bevilget penger til lesestimulerende tiltak. Men det viste seg at det ikke var penger til grunnplanet i Akershus når det gjaldt slike tiltak. Skolen stilte derimot velvillig opp med 3 rammetimer og kr 15 000.- pr halvår som støtte til forfatterbesøk og nødvendige innkjøp. I tillegg har ele-

Mange påpeker verdien av en time i uken avsatt til stillhet, med rom for fantasiverdenen og opplevelsene

vene selv bidratt med ca kr. 300.- for å få regnskapet til å gå opp.

I selve timene la vi opp til en veksling mellom elevpresentasjoner av lest litteratur og lesing. Evalueringer i etterkant av slike arbeidsperioder viser at elevene finner denne vekslingen stimulerende, og at den gir økt lyst til å lese mer. Lesing forbindes med noe positivt, noe som er annerledes og

avkoblende, samtidig som elevene sier de blir bevisste på lesingens egenverdi. Mange påpeker verdien av en time i uken avsatt til stillhet, med rom for fantasiverdenen og opplevelsene. Det er derfor et enstemmig ønske hos elevene om at prosjektet må fortsette på GK neste år. Statistikk fra biblioteket støtter denne oppfatningen: de tre involverte klassene er de avgjort flittigste boklånerne ved skolen. Så når vi nå har sendt søknad om midler for neste år til utvidet forsøk for alle GK-klassene på allmennfag, er det bare å håpe at de bevilgende myndigheter ser sin besøkelsestid.

Oppfordring

*Spill golf!
Spill fotball!*

*Spill kort!
Spill roulette,
for den saks skyld
også russisk,
men*

*ikke spill
med meg!*

Dirk Levsen

Nakkeskudd eller lureri?

Ny eksamensform i norsk muntlig i videregående skole

Av Per Thorvald Larsen

Per Thorvald Larsen peker i denne debattartikkelen på at den nye eksamensformen ved muntlig norsk-eksamen i videregående skole endrer elevens, sensors og eksaminators rolle under eksamen. Larsen stiller spørsmålet om de forberedte oppgavene fører til nivåsenkning og om elevens rettssikkerhet under eksamen er svekket. Per Thorvald Larsen er lektor ved Frederik II videregående skole i Fredrikstad og redaktør av Lektorbladet.

Per Thorvald Larsen. Foto: Privat

Etter vinterens diskusjoner om den nye eksamensordningen i beskrevet i rundskriv LS 31/2003 var det ikke uten en viss spenning jeg satte meg i bilen for å kjøre til sensoroppdrag i norsk muntlig VKII. Faglærer fortalte i telefonen at fagseksjonen var kommet langt i planleggingen av ny eksamensform da skrevet ble trukket tilbake i desember, og at man hadde bestemt seg for å kjøre løpet ut og prøve den nye eksamensformen. Elevene har 2-5 dagers forberedelsestid og får oppgitt oppgavene samtidig med at de får melding om eksamen.

Elevene ville ikke ha gruppeeksamen!

Alt i den forberedende telefonsamtalen forstod jeg at her er sensors rolle blitt endret. Når skolen har sitt eget opplegg de har jobbet med lenge, er det nesten umulig for sensor å komme med noen vesentlige innvendinger mot det. Vel framme på skolen fikk jeg vite av faglærer at elevene hadde fått muligheten til gruppeeksamen, men at ingen av elevene ønsket det. Gruppeeksamen framstilles ofte som reformpedagogisk og elevvennlig, og da er det interessant at elevene velger det bort. Men av hensyn til muligheten for felles forberedelse i forberedelsestiden måtte tre og tre elever få samme oppgave. Det førte til at man måtte ha vaktpersonale for å passe på elevene etter at de hadde vært inne til muntlig prøve! Det ble altså en karantenesluse ut av bygget, der vaktpersonale i inntil en time passet på elever etter eksamen. Ellers kunne kandidaten gi de ventende elevene ferskt referat fra eksamen. Jeg kan neppe tenke meg at Læringscenteret

hadde tenkt på denne praktiske konsekvensen av prøveavviklingen.

Hvor kreativt?

Så kunne den muntlige prøven begynne. Elevene kom inn i klasserommet og gav faglærer og sensor hvert sitt hefte som inneholdt i stikkord presentasjonen de hadde laget. Med denne skriftlige disposisjonen på bordet foran seg hadde sensor plutselig fått i fanget et skriftlig produkt det knapt var tid til å vurdere.

Foredraget ble et ganske så tradisjonelt elevforedrag der eleven snakket om kapp med tiden. Når det var så godt forberedt med skriftlig, trykt disposisjon, ble det lite kreativt og kjedelig både for foredragsholder og tilhører. Ti minutter for et foredrag er lite, og elevene snakket seg inn i den tiden som var tenkt til eksaminasjon etterpå.

Foredragsoppgavene må jo også være ganske romslige slik at eleven har noe stoff å arbeide med. Litteraturhistorie framfor tekstanalyse vil nok bli å fore-

trekke. Å forberede "Karens jul" i 2-5 dager gir nok eleven for få utfordringer.

Ny rolle for sensor

Under muntlig eksamen tidligere var sensors rolle den samme som "flua på veggen" har.

Sensor satt litt tilbaketrukket og observerte/noterte. Nå får sensor direkte øyekontakt med eleven hele tiden, og da blir det vanskelig å gjøre notater. Det må jo unektelig være distraherende for eleven å holde foredrag for en noterende sensor som knapt ser opp. Sensor blir tilstedeværende i lokalet på en helt annen måte enn før. Når sensor må være høflig tilhører i stedet for å kunne notere grundig, styrker dette neppe elevens rettssikkerhet.

Blir spørsmål som elevene ikke er forberedt på, "nakkeskudd" ?

De fleste elevene fikk for knapp tid til foredraget/presentasjonen. For noen elever ble det vanskelig å sjalte om fra foredraget til den etterfølgende eksaminasjonen på ti minutter. Nå fikk eleven en ny rolle, og plutselig ble eksaminator tilstedeværende. Så har vi spørsmålet om i hvilken grad elevene skal stilles spørsmål utenom det ferdigproduserte foredraget. Noen av elevene mestret dårlig denne situasjonen – de hadde tydeligvis ikke lest, men bare forberedt den oppgitte oppgaven. Å trekke tråder til resten av pensum ble ikke vellykket.

Til slutt var det en språklig drøftingsoppgave, som eleven også hadde forberedt og levert skriftlig disposisjon til. Her ble det enda vanskeligere med spørsmål fra eksaminator utover det forberedte. Elevene har jo latt pensumlesingen ligge til fordel for de forberedte oppgavene.

Når noe skal forberedes, ligger det en slags logikk i at annet stoff er uforberedt. Slik vil eleven tenke. Har eleven forberedt en dialektprøve fra Sogn, føles det malplassert hvis eksaminator begynner å stille spørsmål om målet i Nedre Eiker, selv om en sammenlikning kunne gi relasjon mellom emnene.

Vanskelig å vurdere

Hvor vanskelig var det så å vurdere for sensor?

Selve den muntlige framføringen vil naturlig nok spille en større rolle enn ved tradisjonell eksamensform. Men når elevene velger bort gruppeframføring, er det ikke så mange sjangrer å spille på for eleven i framføringen. Det er vanskelig å få riktig dårlig karakter på et forberedt elevforedrag. I så måte er eksamensformen elevvennlig. Samtidig mener jeg at det nå er vanskeligere å skille en femmer fra en sekser. Det er også lettere for eleven rett og slett å bløffe.

Sensor vet ikke om de tilsynelatende originale tankene fra kandidaten kanskje heller kommer fra elevens pappa som er norsklærer i videregående skole.

Nivåheving?

En intensjon med den nye ordningen skulle vel være at elevene gikk mer i dybden av stoffet – at eksamen fikk et høyere faglig nivå. Jeg synes nesten det motsatte skjedde. Tekstanalysen kommer i bakgrunnen rett og slett fordi det blir for enkelt når man forbereder seg i flere dager. Eleven skal bolte seg i sekkeoppgaver som blir så omfattende at de blir overflatiske.

Et foredrag om episk diktning på 1900-tallet på 10 minutter gir 1 minutt til hvert tiår.

Det faglige nivået kan nok i praksis heller bli senket enn hevet.

Særemnet var prosjektarbeid lenge før prosjektarbeid ble innført, og er fjernet som obligatorisk emne ved denne formen for muntlig eksamen. Ideen med at eleven skal presentere et eget "forskningsarbeid" med særemnet er forlatt til fordel for tilfeldig leting i leksikon og litteraturhistorier i noen dager før eksamen for deretter å presentere dette stoffet som sitt eget.

Eleven vil i større grad styre eksamen enn før. Sensor kommer mer fram i lyset, samtidig som eksaminator er mer tilbaketrukket. Rollene er endret. Sensor vet ikke om han/hun vurderer eleven eller de gode hjelperne eleven kan ha hatt underveis. I praksis kan nok muntlig eksamen i norsk bli nesten strykfri.

Konklusjon

Representanter for Læringssettret kalte muntlig eksamen etter gammel ordning for "nakkeskuddseksamen". Nå kan nok ingen si at eleven får "nakkeskudd" lenger. I retorikken nå er ikke sensor og eksaminator overgripere lenger, men kan lett bli bytter for hva vi på godt norsk kaller lureri. Vel hjemkommet fra sensuren fikk jeg vite at en av kameratene til sønnen min – elev ved en annen skole enn min egen – som jeg hadde hjulpet med drøftingsoppgave i norsk for på telefonen dagen før, hadde fått 5. Får vi en eksamensform der tilfeldigheter rår og alle kan lure alle? Faren er i hvert fall til stede for faglig nivåsenkning og svekking av elevenes rettssikkerhet. Dermed er det ikke sagt at tradisjonell muntlig eksamen ikke kan bli bedre. Men før vi forlater den gamle ordningen, må vi ha en rimelig overbevisning om at den nye eksamensformen er bedre. Denne overbevisningen hadde jeg ikke på vei hjem i bilen gjennom det grønne junilandskapet.

Kultur for faglighet?

Gro Elisabeth Paulsen er leder i Norsk Lektorlag. Foto: P.T.L.

Vi går nå inn i et av de siste skoleår med Reform 94 og 97. Et kjennetegn ved disse reformene var spriket mellom intensjon og effekt. På den ene siden virker læreplanene faglig ambisiøse. På den andre siden har reformene medført svekkelse av fagligheten i skolen. Professor Slagstad skrev om Gudmund Hernes skolereformer: "Det paradoksale var at Hernes på den ene siden holdt oppe den myndige og kyndige personlighet som sitt lærerideal, slike lærere som han selv hadde møtt på sin skolevei. På den annen side ble lærerne av sin statsråd behandlet som en gruppe som måtte holdes under kontinuerlig oppsyn av styrings-teknokratene."¹

Stortinget vedtok i juni en skolereform som skal skape bedre kultur for læring, etter at statsråd Kristin

Clemet har slått fast at det er for svak kultur for læring i norsk skole, og for lite læringstrykk. For lektorene er dette gode signaler. Nettopp en skole som igjen legger vekt på faglige læringsresultater, vil ha behov for lektorenes arbeidskraft. Man etterspør ikke faglig kompetanse på høyt akademisk nivå i en skole som først og fremst er et tilholdssted der elever kan planlegge russetida.

Den myndige og kyndige lærerpersonlighet kan demme opp for ettergivenhetskulturen i skolen. Lektorenes utdanning er et solid faglig fundament som gir både myndighet og kyndighet, men for noen er slik faglighet et "problem" som må usynliggjøres.

Det er en sammenheng mellom lektorenes svekkede stilling og utfallet av årets tariffoppgjør der Akademikerne og Norsk Lektorlag ble hindret i å få et eget forhandlingskapittel for sine lektorer. Motkreftene som vil jevne ut all forskjellighet i skolen, ble for sterke. De ønsker lektorenes faglighet usynliggjort, og at lektorer kalles lærere og innordnes og lønnes som lærere.

Reform 94 kommer til å sitte i skoleveggene i mange år fremover, på tross av at Kultur for læring ble vedtatt. Den nye arbeidstidsavtalen, som Norsk Lektorlag prøvde å unngå, kan bidra til å befeste Reform 94. Den

gir mulighet for at lærere og lektorer "holdes under kontinuerlig oppsyn." På noen skoler dreier det seg bokstavelig talt om et kontinuerlig oppsyn med lærerpersonalet i åpne skolelandskap uten skillevegger, og med kontrollert fysisk tilstedeværelse i arbeidstida. Fagspesifikk undervisning reduseres og erstattes av de billigere studietimene der kvalitetskriteriene først og fremst er "tilstedeværelse".

For Sentralstyret i Norsk Lektorlag er disse tre hovedsakene tett knyttet sammen med lektorenes stilling i skolen: lønnsystem, arbeidstidsavtale og faglig kvalitet. Vi er ikke fornøyd med resultatene av tariffoppgjøret og er bekymret for hvordan arbeidstidsavtalen kommer til å bli praktisert. Når vi i sentralstyret likevel er optimistiske, er det fordi signalene fra Stortingsmeldingen tyder på at den negative utviklingen nå snur. Vår oppgave blir å skape forståelse for at styrket Kultur for læring i skolen avhenger av en oppvurdering av lærerpersonell med høye faglige kvalifikasjoner. Denne oppvurderingen må gi seg utslag i lønns- og arbeidsforhold som rekrutterer og beholder faglig kyndige og faglig myndige lærerkrefter i skolen. Da må visse utslag av Reform 94 havne på historiens skraphaug så fort som mulig.

Gro Elisabeth Paulsen

1. Rune Slagstad: *De nasjonale strateger*, 1998. (s.443)

Skolen settes fri!

Av Venstres leder Lars Sponheim

Lars Sponheim. Foto: Privat

Rett før Stortinget tok sommerferie fikk Regjeringen gjennomslag for alle hovedtrekkene i stortingsmeldingen om framtidens skole "Kultur for læring". De vedtakene Stortinget gjorde, medfører i praksis den største frihetsreformen for den norske skole i nyere tid og et gjennomslag for den tenkning og de standpunkter Venstre har hatt i skolepolitikken. Vi får et systemskifte fra en sosialdemokratisk enhetsskole til en sosialliberal frihets- og kvalitetsskole. Vi får en skolepolitikk som fører til stor delegering av frihet og ansvar ned til den enkelte skole.

Framtidens skole formes i Venstres krav om mer frihet og mer ansvar. Framtidens skole skal ta alle elever på alvor og utformes slik at alle kan tilegne seg kunnskap ut fra sine egne og helt spesi-

elle forutsetninger.

Den detaljerte sentralstyringen av skolen bli nå erstattet med frihet, ansvar og tillit til den enkelte skole, til skoleledere, lærere og elever. Det er et systemskifte i styringsideologi fra trangt rammeverk til luftig mangfold.

Vi får samtidig tidenes kompetansereform for lærerne, med et historisk økonomisk løft. Lærernes status og nøkkelrolle blir understreket. For lærerne er nøkkelen til en bedre skole. Læreryrket er Norges viktigste yrke, fordi lærerne er satt til å forvalte Norges viktigste ressurs. Dersom Norges lærere går til jobben hver morgen med større glede og sterkere motivasjon, har vi nådd langt i arbeidet med å forbedre skolen.

Stortingets vedtak gir dessuten klar beskjed om å ta bedre vare på elevens talent gjennom mer tilpasset opplæring og tydeligere krav til faglige resultat. I Venstres skolepolitikk skal skolen løfte elevene. Skolen skal utfordre dem som ikke får utfordringer hjemme. Skolen skal ha høye forventninger til dem som ikke har noen forventninger til seg selv eller hjemmefra. Skolen skal utdanne våre barn til å bli ansvarlige medborgere.

I sum er dette et stort gjennomslag for Venstres skolepolitikk. Viktigst av alt er at vi med dette vil få en langt bedre skole, preget av kunnskap, mangfold og like-

verd og med mer frihet og mer ansvar for den enkelte i skolehverdagen.

Kvalitetsutvalget, evalueringen av Reform 97 og internasjonale undersøkelser har alle gitt et bilde av at vi i Norge har en offentlig forskjell-skole heller enn den enhetsskolen mange forsøker å gi inntrykk av. Hovedutfordringen er at grunnopplæringen i for liten grad har klart å utjevne ulikheter mellom elevene. Svake elever forblir svake gjennom hele skoleløpet. Den statlige overstyrte A4-skolen må ta mye av skylden for at elevene ikke blir gitt like muligheter og en likeverdig opplæring.

I Venstre har vi tradisjon for å gi lokal frihet til å organisere skolen på den måten som passe best i den enkelte kommune. Undersøkelser har stadig vist at det er i de kommunen som Venstre har ordfører, at skolen er best og mest tilpasset den enkelte elev. Skolen har lenge blitt overstyrt av staten på så godt som alle områder. Innenfor rammen av nasjonale mål og standarder må det i framtiden være et større rom for lokal utforming av skolepolitikken. Vi må fristille skolene slik at kreativitet og skaperkraft blir dyrket fram som idealer, ikke kvelt av unødig detaljstyring ovenfra. Samtidig må vi bryte ned tankegangen om at all skolegang skal være lik, det er basiskunnskapen som skal være lik.

Skandinavia i UK

Av Ingunn Stuvøy

Vandyke Upper School. Foto: I.S.

Ingunn Stuvøy er cand. philol. Foto: Privat

Stadig flere videregående skoler i Skandinavia sender sine elever på en studieperiode i England. Vi har sett på to ulike måter å gjøre dette på, en svensk modell, med 3 måneders opphold i separat undervisning, og en norsk modell der elevene er i York over et år, fullstendig integrert i engelske skoleklasser.

Årlige stevnmøter mellom svensk og engelsk skole.

I en småby en times togtur nord for London er det en stor skole som har et uvanlig eksperiment: de forsøker å smelte sammen svensk og engelsk skolesystem. Elever fra svensk videregående tilbringer 3 måneder i Leighton Buzzard, og forbedrer sin engelsk og sin livserfaring.

Det var Nacka Gymnas utenfor Stockholm som for fem år siden tok initiativ til prosjektet. De tok kontakt med Nackes vennskapsby Leighton Buzzard, som ligger en times togtur nord for London, og to videregående skoler i byen ble valgt ut. Inspektør John Duxbury ved Vandyke Upper School er skolens kontaktperson for prosjektet.

Dere har valgt å ha undervisningen for de svenske elevene adskilt fra de engelske, John Duxbury. Var det ikke ønskelig med større grad av integrering?

Vi forsøkte, men det var vanskelig å få det programmet som hadde fungert godt for våre studenter til å bli riktig for de svenske. Vi forsøkte å ha historie- og engelskundervisningen felles, men det fungerte dårlig, både for våre elever og

for de svenske. Så vi valgte å skreddersy programmet for dem. Men vi anbefaler sterkt at de integreres med de andre elevene på skolen, og vi gir dem en rekke strategier for å gjøre det.

Først og fremst presenterer de seg selv på skolen, ved å ha en fremføring for de andre elevene. Dernest involverer vi våre egne studenter i et introduksjonsprogram. Et flertall som har vært her, kommer tilbake for å besøke venner de har fått mens de gikk på skolen.

Av de fire fagene som er valgt ut for naturvitenskapelig retning under oppholdet, er kanskje estetiske fag det mest uventede. Hvorfor er dette faget valgt ut?

Svenske kollegaer var svært imponert over nivået i drama, kunst og musikk da de var her. Så vi valgte å tilby studenten et valg mellom drama og kunst. Siden de svenske elevene uansett skulle ha en dramaundervisning, ble vi enige om at det skulle gjøre det her, men vi skulle gå mer dybden i disse fagene enn disse var vant til. De fleste finner det ganske forfriskende. Mange sier at drama er det aller morsomste faget her. De går i dybden med noe som de bare har en overfladisk behandling av hjemme.

I svenske læreplaner er kunst obligatorisk, men antall timer satt av til kunst er lavt. Kunststudiene ser ikke ut til å være særlig vellykket i Sverige, kanskje nettopp fordi det er obligatorisk. Her er dette valgfritt, og de som velger kunst, er svært entusiastiske for faget.

Forskjeller på svenske og engelske studenter?

De svenske elevene er nok mer selvsikre enn våre studenter. De er selvsikre nok til å snakke for en forsamling, de presenterer seg for hele skolen med en dramaproduksjon som er krevende nok på eget språk, og de gjør det altså på et fremmed språk. I faget Life in UK som hovedsakelig er videoproduksjoner, intervjuer de både eksperter og folk på gaten. Standarden på disse videoene er svært god.

Elevene har glemt lunsj og gleder seg til kjøpelunsj i skolens hall. Foto: I.S.

Jeg vet ikke noe om hvordan den gjennomsnittlige svenske student er. Men de studentene som kommer, er svært dyktige. De kan definitivt holde et A-level standard nivå. Om det er en rettferdig evaluering av det svenske skolesystemet, er vanskelig å si. De elevene som har søkt denne linja, har nok ambisjoner utover det vanlige. De har søkt en linje det er vanskelig å komme inn på, de har bestemt seg for å dra til utlandet. Det kan indikere at de ikke er gjennomsnittselever i Sverige. Våre elever er svært imponert over hvor flinke de er til å snakke engelsk.

Kan du gi råd til norske skoler som vil være interessert i noe lignende?

En må gjøre et grundig forarbeide. Leighton Buzzard har en rekke fordeler for et program som dette. Det er nært til London, men utenfor London. Det er en liten by, så alle kjenner de svenske studentene. Det er mye enklere å plukke opp hva som skjer med ungdommene, deres oppførsel og alkoholbruk. Skal en starte opp, bør en planlegge et pilotprosjekt som går over 2-3 uker for å sikre at det er en riktig type skole å bli knyttet til, at det er en viss likhet mellom skolene, og ikke minst, se om det er mulig å finne vertsfamilier. Det er et helt avgjørende punkt.

John Duxbury er inspektør på Vandyke Upper School og ansvarlig for de svenske elevene ved skolen. Foto: I.S.

At det er et stort gode for Nacka Gymnasium å komme hit er opplagt. Er det noen sider ved denne utvekslingen som er stimulerende også for dere?

Siden de fleste av studentene er svært positive, er det veldig hyggelig for oss alle. Nå har vi hatt studenter her gjennom tre år, og vi må vel si at det har fått konsekvenser for skolen og kulturen i videregående skole også her. De er mer interessert i studenter fra utlandet, og mer interessert i å studere fremmede språk. Vi har til og med et par studenter som vil studere svensk!.

På den annen side er det vanskelig å kontrollere studenter som er her for en lang periode og i et land hvor det er så lett tilgang til alkohol. Hvis vi kunne være sikre på at studentene ikke festet for mye, ville dette programmet være stor suksess. Slike ting er den eneste virkelige trusselen for programmet.

Hvordan er dere ved Nacka Gymnasium fornøyd med utenlandsstudiene, inspektør Eva Rejnevall?

Vi har forskjellige utenlandstilbud for våre studenter. Alle er veldig fornøyde med det tilbudet de har valgt. Ved Vandyke har de valgt å holde klassene separat, ved Cedar, den andre skolen i

Leighton Buzzard, har de valgt å integrere dem i historie og engelskundervisningen. Da er selvsagt engelskundervisningen på de engelske studentenes premisser, og det har sine klare fordeler og sine små ulemper.

Vi har også en helt integrert løsning for en linje ved skolen som heter Internationella programmet. 10 av elevene i denne klassen kommer til vår partnerskole i Canterbury College i Kent. De bor her i høstterminen i år 2, og er helt integrert i forskjellige klasser ved skolen. De kan velge seg noen få fordypningsfag innen fag som

engelsk, geografi, spansk, art and design, psykologi. De følger med andre ord ikke svenske kursplaner som man gjør i Leighton Buzzard, men følger kursplanene til de engelske studentene.

Det studentene liker med opplegget vårt er at de får sjanse til å se og oppleve hvordan det er å studere i utlandet uten at de mister noe tid. Klassesamholdet gjør at de har noen å dele erfaringene med, og det gir en trygg ramme for oppholdet.

Fakta:

Det kommer to klasser til Leighton Buzzard, en i høstsemesteret og en i vårsemesteret.

Hver høst kommer Samfunnsvitenskapelig studieretning – Utland, 2. klasse. Disse har spesialisert et kurstilbud med fagene engelsk, historie, estetiske fag, og Life in Britain. Klassen blir delt i to, 15 elever går ved Cedars Upper School i Leighton Buzzard, 15 går ved Vandyke Upper school. Elevene som våre ved Cedars school har dramaundervisning, mens elevene ved Vandyke Upper School har kunst.

I vårsemesteret, januar til påske, kommer Naturvitenskapelig linje Utland.

Disse har fagene matematikk, engelsk, estetiske fag og Life in UK.

Finansiering

Det er to måter å finansiere dette prosjektet på. Foreldrene til elevene må bidra med finansiering av kost og losji. Vertsfamilien får betalt 1800 kroner i uka, i alt ca 22 000 for tre måneder. Det dekker opphold, alle måltider og tilsyn med ungdommene. Elevene blir innlosjert en og en.

Det andre finansieringsgrunnlaget er overføring fra svenske skole til den engelske skolen. Det utgjør ca 12 000 kr pr student pr termin. At de er her bare 1/3 av skoleåret fordyrer opplegget, for den engelske skolen må trekke inn ekstralærere for denne perioden.

Det norske alternativ

Det finnes et norsk alternativ til svenkenes 3 måneders kurs i England. Flere videregående skoler, deriblant Ulsrud og Sogn flytter sin VK1 til Bournemouth i England, og underviser norske elever med norsk pensum i engelsk skole. Også Heltberg Private Gymnas har en klasse der, men for tre år siden opprettet de en alternativ klasse i York. Her blir de norske studentene integrert i etablerte engelske klasser. Det har gitt svært gode resultater.

Engelskmannen Peter Jobling har bodd og virket som lærer i Norge i 30 år, mange år ved Steinerskolen. For 5 år siden begynte han å jobbe ved Heltberg Private Gymnas, og her fikk han ansvaret for studentenes utenlandsopphold. Det er i hans funksjonstid studietilbudet i York er blitt etablert.

Hvordan greier dere å samkjøre norsk pensum i engelsk videregående, Peter Jobling?

- Vi ble hjulpet av reformen Curriculum 2000 i engelsk videregående. Det første året, AS, er ikke helt ulikt VK1. Så studenter som f.eks tar studieretningsfag matematikk og fysikk, kan ta dette sammen med engelske studenter som har valgt disse fagene i AS. Videre tar norske studenter noen moduler under Social Studies, som tilsvarer samfunnslære i

De svenske elevene er en eksemplarisk klasse i klasserommet. De er aktivt med i undervisningen, og forteller endog en vits, på lærerens oppfordring. Alt på engelsk selvsagt. Foto: I.S.

VK 1. De kan videre ha B-språk fransk eller tysk sammen med engelske studenter. I disse fagene blir de norske studentene tatt inn i vanlige engelske klasser, 1-4 i hver klasse. Elevene som drar til York, er rekruttert fra hele landet og har valgt ulike studieretningsfag. De får følge de engelske klassene som har valgt samme fag. I fagene norsk og engelsk er hele den norske gruppen samlet.

Det gjør vel at de norske henger mye sammen?

-Det gjør de. Men mange trenger det samholdet gruppa gir. Har de hjemlengsel, og det har de, så kan de støtte hverandre. Vi forsøkte med å insistere på at det skulle bare være en norsk i hver vertsfamilie fordi vi mente det ville gi dem større språklig utbytte, men det

måtte vi gå tilbake på. Folk er forskjellig, noen foretrekker den sosiale tryggheten det er å bo to norske sammen. Så nå får de velge selv.

På hvilke områder er engelsk undervisning ulik den norske?

-Engelsk skole har større grad av spesialisering langt ned i systemet. Dessuten er undervisningen langt mer faktapreget enn i Norge. Det gjør at det faglig sett er svære krevende for de norske studentene i begynnelsen. Eksamen er også annerledes. Mens en i Norge har opp til 5 timers eksamen, er det i England ofte bare 1 time, der fakta skal leveres. Det norske systemet har sine gode sider, men faktapreget læring har også sine kvaliteter. Uansett viser det studentene at det er forskjellige måter å lære på, og

det i seg selv er en gunstig erfaring for våre studenter.

Finansiering?

-Skolepenger utgjør i år 32.000 kroner. Det betaler studentens familie. Studentene bor i vertsfamilier, der de betaler 44 000 for kost og losji, men 36 000 av dette dekkes av borteboerstipendet til Statens Lånkasse. Resten betaler familien.

Den integrerte undervisningen i York kontra parallellundervisningen i Bournemouth?

-Vi er veldig fornøyd med opplegget i York. Fra og med høsten har Heltberg Private Gymnas valgt å legge ned tilbudet i Bournemouth.

Foto: P.T.L.

Fornuft og følelser

I godt voksen alder sa Jette A. Kaarsbøl opp stillingen som lærer og debuterte med romanen *Den lukkede bok*. I fjor sto norske forlag i kø for å sikre seg denne danske braksuksessen.

Den lukkede bok handler om ulykkelig kjærlighet og brustne håp. I 1930-årene sitter en aldrende kvinne ved navn Fredrikke og tenker tilbake på livet sitt. Hun har blitt en bitter, gammel dame, og reflekterer over hvorfor hun kom så skjevt ut. I et retrospektivt perspektiv får vi Fredrikkes historie fra 1870-årenes København. Hun skal gifte seg med presten Christian, som, til Fredrikkes fortvilelse, er en selvhøytidlig og ego-sentrisk fyr. Fredrikke er likevel godt oppdratt og gjør som det forventes av henne - inntil den vakre radikaleren Fredrik dukker opp. Fredrik tilhører det frisinne miljøet rundt det moderne gjennombrudds menn og kvinner i København. Han føler sympati med Fredrikke, og vil redde henne fra et gudsjammerlig kjedelig liv. Han tilbyr henne et fornuftsekteskap, der de eneste båndene mellom dem er på papiret. Fredrikke på sin side blir lidenskapelig forelsket i Fredrik, og hun takker ja til ekteskap, et valg hun siden skal komme til å angre på.

Romanen tematiserer fri kjærlighet, homofili, utroskap og andre svært tabubelagte emner fra 1800-tallet. Vi møter, foruten rebellen Georg Brandes, andre sentrale personer som Herman Bang og J.P. Jacobsen, og denne radikale kretsen presenterer frihetstanker den unge Fredrikke ikke helt klarer å henge med på. Hun spiller sin rolle som beleven og selskapselig hustru godt, men brenner inne med sin sterke lidenskap uten noen mulighet til å realisere dem, for Fredrik elsker ikke Fredrikke.

Fredrikke er interessant rent psykologisk. Hun kjemper med et svært dårlig selvbilde, som ikke blir noe bedre av

ubesvart kjærlighet. Hun er overraskende usympatisk til romanheltenne å være, særlig om man sammenligner med beslektede kvinneskjebner fra 1800-tallet. Det er Fredrik som vinner leserens umiddelbare sympati.

Jette Kaarsbøl har ikke bare lagt handlingen til 1800-tallet; på mange måter skriver hun også i tidens stil. Den lukkede bok kan minne om Amtmandens Døttre av Camilla Collett, ikke bare innholdsmessig, men også i formen. Som hos Collett blander også her en moraliserende forteller seg inn, og språket er noe gammelmodig. Det er ikke så lite dristig å skrive slik i 2003.

For en leser som etterstreber kritisk distanse, er *Den lukkede bok* en delt opplevelse. Selve fortellingen forfører, og faren for å plages av konflikten mellom det analytiske og det opplevende er stor. På den ene siden merker jeg meg raskt forfatterens bevisste bruk av populærlitterære sjangertrekk og virkemidler. Historien formidles med en god porsjon sentimentalitet og kiosklitterær lidenskap. Jeg irriterer meg over den snusfornuftige fortelleren som stadig unnskylder sine romanpersoner med at de lever i en annen tid. På den andre siden har jeg definitivt opplevd sommerens ferielektüre. Kaarsbøl har skapt et romanunivers jeg uvillig forlater.

Romanen har blitt et fenomen, der den topper salgslistene til tross for blandede kritikker. Hva er det med disse bøkene, som går rett hjem hos leserne, men som ikke nødvendigvis blir pensum i academia? Hvilke ingredienser skal til? Jo, det handler om alt det som utgjør "a good read": Kjærlighet og lidenskap, håp og fortvilelse, og spørsmålet om de får hverandre til slutt. Dette vet Kaarsbøl å spille på. Hun har et åpenbart fortellertalent, og deler altså sin sterke interesse for de store spørsmålene i livet med sin stadig voksende lezerskare.

Med klype på min analytiske nese har heller ikke jeg problemer med å svelge fjorårets danske romansuksess.

Jette A. Kaarsbøl
Den lukkede bok

Oversatt fra dansk av Erik Johannes Krogstad

Cappelen

En skole "for alle og enhver ... paa Landet"

Av Ole Peder Kjeldstadli

Ved forordning av 23. januar 1739 og kongelig instruks for "Degne, Klokkere og Skoleholdere av samme dato ble grunnen lagt for en alminnelig skole for allmennheten «over alt i Vor Rige Norge». Barna skulle «undervises om Troens Grund ... og i at læse, skrive og reigne». Forordningen hadde bl.a. sammenheng med påbudet om konfirmasjon av 1736. Gjennom denne instruksjonen kan vi danne oss et bilde av hvordan skoledagen kunne arte seg til langt ut på 1800-tallet.

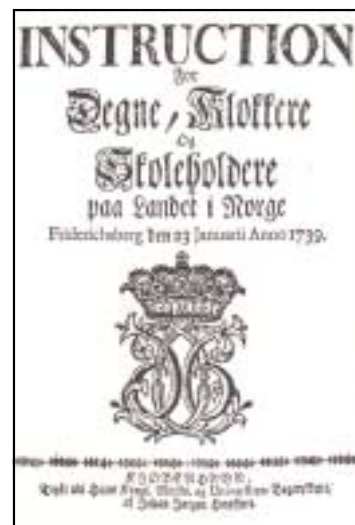
Da som nå skulle læreren være skolemester og oppdrager. Hver skoledag skulle starte med salme, bønn og bibellesning. Under bønningen måtte alle "tilstedeværende Børn ligge paa deres Knæ." Men ettersom både gutter og jenter var til stede samtidig måtte læreren sørge for at "Drengene sidde ved ett eller fleere Borde for dem selv, og Pigerne for dem selv, og ingenlunde maa sidde iblandt hverandre." Skoledagen skulle også avsluttes på samme måten, men var det dårlig vær om vinteren, kunne det synges kun et par salmevers slik at barna rakk hjem før det ble mørkt.

For å bli ansatt som skoleholder – lærer – skulle vedkommende normalt være minst 22 år gammel. Som «omgaaende Lærere» kunne ansettes «Personer, som opholde sig i Bøygderne, og ere Landets Leve Maade og Kost bevandte». Lærerne måtte «selv forstaa deres Christendom», kunne «læse og skrive» og være «bequem til

at undervise andre derudi». Dessuten måtte de være «af et ustraffeligt Liv og Lefnet». Ved ansettelse skulle presten være med på avgjørelsen, og skulle også se til at Lærerne «Underviisningen troeligen og flitteligen efterkommer».

Før ansettelse skulle vedkommende «examineres og prøves» av prost og sogneprest, om søkeren «kand tydeligen undervise Børn i at læse», om han «forstaar sin Catechismum og den rette Saliggjørelsens Orden»; om han har «gode Testimonia om et ulasteligt Forhold», spesielt at han «ey bander, ey lyver, ey er tilgenegen til Drukkenskab, Liderlighet eller Ufredelighed», og om han «skriver og reigner vel». Videre het det at det var forbudt å holde skole på landet uten prestens og sogneprestens vitende og samtykke. Ved tilsetting av lærer skulle det spesielt påses «at ingen ubekjendte Landstryker, Qvinder, aftakkede Soldater eller Under-officerere dertil bruges». Lærerne var bl.a. unntatt fra militærtjeneste. Derfor fikk de militære myndigheter ofte satt igjennom at de unge menn som «ikke havde Eksteriør til Soldater», ble gjort til skoleholdere. Prestskapet fikk imidlertid medhold i at «Legemets Mangel» ikke måtte være så stor at den gjorde skolemesteren «foragtelig for Ungdommen», men i mange bygder skal de første lærere ha vært vanføre.

Kristendomskunnskap og lesing var altså skolens viktigste fag, men hvis foreldrene ønsket det,

kunne barna undervises i skrijving og regning. Skolebøker skulle betales av foreldrene, "men for de fattige Børn af Sognets Skole-Casse."

Skolen var en omgangsskole, og for å gi et innblikk i hva skolebarna lærte, vil jeg trekke fram hva en eksamensprotokoll fra gamle Vang kommune forteller oss. I Solvang skolekrets ble det avholdt eksamen i november 1840. Presten var sensor, og han var ikke helt fornøyd med resultatene. Riktignok fantes det elever "viss Kundskaper i Religion befandtes at være meget god, for andre derimod - vel især på Grund af Skolens Forsømmelse – mindre god." Skolen hadde 29 elever oppe til eksamen. Av disse var det bare 3 som hadde lært å skrive, alle var jenter. Det var Anne Larsdatter Børstad, Kari Andersdatter Wien Julie Mathia Masine Hamareie. Ingen av elevene hadde lært å regne.

Tanker fra en teolog etter noen vikariater i ungdomsskolen...

Ovar Sandaker. Foto: Privat

Jeg har min bakgrunn fra ten-sing og den liberale folkekirken. Jeg har bestandig trivdes godt blant ungdom, både i skolen og i frivillig arbeid.

På teologistudiet studerte vi Jesus og kontroversene rundt han, og vi deltok i vår tids teologiske debatter. Dette er muligens fjernt for de fleste, men kanskje likevel ikke så fjernt som en skulle tro. Jeg mener å gjenkjenne mye av den religiøse problematikken i verdslige utgaver i skolen.

Påstand: Reformpedagogene har sine bud, og det første lyder: "Du skal respektere elevene uansett!" noe som utlegges slik at vi (ikke de) skal forstå og godta nær sagt hva som helst. Det er en stor synd å bryte dette budet. Da kan man, dersom det blir oppdaget eller anmeldt, bli innkalt på rektors kontor. Hvis man ber rektor og elev om unnskyldning, kan man håpe på tilgivelse. Rektor har tatt rollen som middelaldersk prest.

Det ligger en sterk moralisme over lærerne om å respektere uansett og å følge "vår pedagogiske plattform." Rektor taler, formaner og overvåker kollegiet, men kan ikke forhindre at noen synder litt i det skjulte. Muligens er det denne skjulte synd som berger et middel-mådig nivå i norsk skole (hvis det er så bra).

Rektor er en svær from mann. Han er kompis med elevene, underretter dem om deres rettigheter, og gråter litt når han forteller oss om hjemmeforholdene til noen av dem. Etterpå sender han hode-

rystende sine daglige fatwaer mot regjering og for små bevilgninger.

Den pedagogiske plattformen er noen vakre fraser og slagord som leses med andakt – et godt fundament for fundamentalisme. Slagordene innprentes. Her tåles lite avvik. For nye lærere som undrer seg over ting, er det en viss toleranse en stund.

Rektor er en god mann som ønsker alles omvendelse til den rette lære. Det er "Stomperudmodellen", som er svært anerkjent.

I dagens folkekirke er det knapt noen problemstilling "å banne i kjerka". Men kom igjen i skolen. Her skal det lite til, bare noen antydninger om sanksjoner mot uønsket elevadferd. Det blir taust, man går videre. Etterpå får man kanskje et hefte for å oppdatere seg, med beskjed om at "Sånn er

det nå," og "Dette må du forstå for å være skikket til å være lærer."

Jesus anklaget fari-seerne og de Skrift-lærde for hykleri.

Det er skuespill, si ett og gjøre noe annet, henge seg opp i bagateller i stedet for alvor. Avsile myggen

Den pedagogiske plattformen er noen vakre fraser og slagord som leses med andakt

og sluke kamelene, heter det. Hykler – begrepet er en viktig del av vårt kristne kulturarv, bl.a. fordi det er allemannseie.

Vent litt, jeg kom på at jeg må ut og mate kamelen min. Den frakter meg til skolen hver dag. Men rektor var ikke blid da den en dag gjorde fra seg i aulaen. Gamlebukken var så sint at fletta skalv. Han har selv vært med på å legge gulvet og slå ut veggene her. Det er en viktig sannhet her at rektor egentlig er snekker – før han tok pedagogikk hovedfag og ble rektor. Ho, det var et av hans livs største øyeblikk den gang han med statsstøtte, øks og mord i blikket gjøv løs på de borgerlige veggene.

Vantrivsel, meningsløse dager og ikke – læring gjøres til noe dypt vakkert. Mobbing blir indirekte forsvart med at det allikevel alltid vil skje og "man jobber hver dag med det." "Pedagogene bruker halve skoletiden til å prate om oppførselsregler som blir brutt straks de snur seg. De roser seg av å være storartede menneskekjennere, men opptrer som hvalrosser i jungelen, gråbein i saueskinnsjels (for-gubbinga).

Det er rart at denne "skolebløffen" blir så trodd på i det opplyste Norge. Vekkelsesentusiastene blant lærerne er forbløffende lik de nyfrelste i frimenigheter. Så har vi alle dem som tilpasser seg alt, og til sist er det kjetterne som blir brent på bålet. De hellige skriftene fra pedagog-guruene forkynnes i passende doser, L97 er en diger kalkun som åpner for alt. Pedagogene forkynner overmennesket. Gamle Nietzsche ville trolig nikket anerkjennende. Det er revolusjonært og populistisk, alle gode formål settes opp mot fag, og jammen er det ikke også vitenskapelig begrunnet. Gud er død i norsk skole og overmen-

Gud er død i norsk skole og overmennesket forkynnes

Vekkelsesentusiastene blant lærerne er forbløffende lik de nyfrelste i frimenigheter

De hellige skriftene fra pedagog-guruene forkynnes i passende doser

nesket forkynnes. Men fagene og kunnskapen forsvant i samme slengen.

Mennesket trenger visst religion. Når en forsvinner, erstattes den av noe annet. Og dette andre er etter mitt syn noe mye mer populistisk og usannsynlig. Det er troen på mennesket og teknologien.

Det er rart å være vantro og se hvor troende lærerne er. I kirken har vi våre fundamentalister og vår homofilistrid. En gang skjemtes jeg over det, men ikke nå lenger. Jeg har min tro, men er blant de få som tør si realistiske og fæle ord som pugg, tavleundervisning, parade, elevbok – tull. Er jeg mørkemann? Slett ikke. Jeg har et godt forhold til elever. Men for totalitære – svermeriske pedagoger er jeg visst en vederstyggelighet, en elefant i en glassbutikk. Hvorfor kan vi ikke ta litt mer hensyn til Pers rullebrett i kirken, spurte vi før. Nå spør jeg hvorfor Pers rullebrett skal være det overordnede prinsipp i skolen.

Det hersker en paulinsk – evangelisk stemning over våre møter. I vår tid er nåden og lyst kommet i skolen i motsetning til før da loven, mørket og døden hersket. Man er godt hjulpet av fortidens pompøse profeter (Kielland, Bjørneboe) når man med tårer i øyekroken drar utdaterte klisjeer om skolen. Og så trøster man seg etter endte dager med kaos med at "Me gav dei ei fin oppleving," eller "meistringsfølelse," eller "Erik gjorde faktisk noko i dag, nei du så fantastisk!"

Til de store merkverdigheter i norsk historie hører Hellige Olavs hær. Den gikk til kamp mot landets neskongler, slaveri, barneofringer og tilbedelse av stakk og stein. Etter slaget på Stiklestad dro seierherrene hjem til gårdene sine. Der møtte de konene sine på tunet og sa: "Ja, kjerring vi vant over skinnhellige Olav på Stiklestad!" Men hun kaster med hodet og svarer:

"Akkurat som det er noe å være stolt av!"

Den tidlige kristendommen i Norge dreide seg om en kraftig Messias som kom og kastet satan ut av huset. Men vi ser også av krusifiksene fra den tid at det er en romslig Kristus med armene utbredt for alle som triumferer. Olav er Norges "evige konge" – et sivilisatorisk prinsipp, men ikke uten at hans hær slåss for ham. Hvorfor ikke begynne skoledagene med en flott salme igjen?

Rapport fra "verdens beste skole".

*Ovar Sandaker
Kjetterforeningen*

Skoleporten.no er åpen!

Mandag 23.august åpnet statsråd Kristin Clemet det nye nettstedet skoleporten.no ved en markering på Leksvik videregående skole. Nettstedet inneholder mer enn en million registreringer om forhold i norsk skole. 'skoleporten.no er en del av det nasjonale systemet for kvalitetssikring. Informasjonen legges til rette for en vurdering av tilstanden i grunnopplæringen og vil styrke mulighetene til forbedring og utvikling i skolen.

- For å bli bedre og for å kunne utvikle seg, må man først vite hvor man står, finne styrker og svakheter, for så å gjøre noe med situasjonen. Det er her skoleporten.no kommer inn som et viktig verktøy. Jeg tror både skoleeiere, skoleledere, lærere og elever vil finne mye nyttig informasjon, sa statsråd Kristin Clemet under åpningen i Leksvik.

Opplysningene som fremkommer i skoleporten.no kan ikke knyttes til bestemte elever. Alle resultatene vil være gjennomsnittstall – på gruppenivå, skolenivå, kommunenivå, fylkesnivå og nasjonalt nivå. Det finnes ingen lister eller rangeringer på skoleporten.no.

Utdelingen av Skoleeierprisen 2004

Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norskleksforlag.no

- Her er det to arrangementer samtidig, sa statsråd Kristin Clemet, etter at demonstranter fra Rød Ungdom hadde trengt helt inn i møtelokalet under utdelingen av Skoleeierprisen 2004. Utkledd i politiuniformer ville demonstrantene "arrestere" Kristin Clemet fordi hun etter deres mening brøt loven ved ikke å tilby gratis skolebøker til elevene i videregående skole. Utdelingen fant sted i KS-bygget i Oslo torsdag 19. august.

Årets skoleeierpris gikk til Klepp kommune i Rogaland. Kommunen får prisen for sin vilje til forsøksvirksomhet og for sin langsiktighet og systematikk i ledelsen av skolene.

- Ikke minst i de kommende årene vil kommunene som skoleeiere få en viktig

rolle i gjennomføringen av den nylig vedtatte reformen for hele grunnsopplæringen. Det arbeidet som Klepp kommune har drevet, med blant annet systematisk skoleledelse, forsøk, kompetanseheving og brukermedvirkning, er gode eksempler på dette, sa Clemet.

2. prisen i årets tildeling gikk til Østre Toten kommune i Oppland, mens Nord-Trøndelag fylkeskommune kom først på 3. plass. I sin presentasjon av det videregående skoleverket i Nord-Trøndelag hadde fylkesråd Trude Marian Nøst bl.a. framstilt Olav Duun videregående skole i Namsos som politikernes drømmeskole.

Skoleeierprisen deles ut årlig, og går til kommuner og fylkeskommuner. Den skal framheve skoleeiere som har lagt til rette for at elever i henholdsvis grunnskole og videregående skole får opplæ-

ring av høy kvalitet. Juryen har dette året vært ledet av Bjørn Jørstad fra Utdanningsforbundet.

Ved å bryte seg inn i møtelokalet i uniformer oppnådde nok Rød Ungdom at fokus ble satt mer på dem enn på Skoleeierprisen.

God stemning da Klepp kommune fikk skoleeierprisen 2004. F.v.: kommunalsjef Trond Roy Pedersen, elev Sigrud Jaktevik Eriksen, ordfører Elfinn Lea og statsråd Kristin Clemet. Foto: P.T.L.

Rød Ungdom forstyrret prisutdelingen. Foto: P.T.L.

Men hva med oss som liker å undervise?

Hans Olaf Nøklestad. Foto: P.T.L.

"Hvis det blir kontortid," sier kollegaen min, og jeg hører at han dirrer i stemmen. Svein heter han, og jobber i ungdomsskolen. Han er en fremragende naturfaglærer, får med seg elevene både gjennom teoretisk og praktisk arbeid i og med naturen. Dessuten er han lokalhistoriker av rang, en av dem som har greie på alt som har skjedd i hjembygda de siste par hundre årene, og har skrevet bøker om det.

"Har noen av dere hatt han på ungdomsskolen?" spør jeg i klassen, og et par elever lyser opp i glede. "Kjempebra! Topp! Beste lærer'n vi har hatt!"

Men stemmen dirrer i telefonen denne ettermiddagen i februar. Omtrent som jeg formelig kan høre dirringen i stemmen til en annen kollega, Bjørn Høvik, det stod et innlegg av ham i Aftenposten for et par uker siden: "...mange tusen lærere, også unge, sykmeldes eller slutter fordi «frie, kreative» elever gjør

skolehverdagen uutholdelig for dem, så uutholdelig at den reelle avgangsalderen for lærere i dag er 56 år."

"Att Ni holder ut!" sa Karin, en 25 år gammel høflig svensk kvinne jeg traff for en tid siden, jeg fortalte henne at jeg arbeidet i skolen. Hun hadde vokst opp i Stockholm, der ungdomsskolen var et Gehenna på jord. Lærerinnens forsøk på å stagge de mest utagerende utløste varierte formuleringer fra Södermalms sidegater, hvorav "jävla fläskfitta!" etter min vurdering lød som det mest dannede. Pojkarna vippet lommeknivene megetsigende fra den ene hånden til den andre, flickorna hånlo og stakk fingeren mellom pekefingeren og tommelen.

Vi har en skriftlig arbeidstidsavtale ved vår skole. Den er et omvendt mirakel av et petimeterarbeid, med minutiøs telling av timer og minutter. Min tidligere elev, Anne Grete, som arbeider på barneskolen like ved der jeg bor, ristet gjenkjennende på hodet da hun stakk innom en vakker junidag i fjor, klokka fem over ni på kvelden, rett fra jobben. Da hadde de hatt et nytt meningsløst "møte" fordi det var noen minutter igjen på arbeidstidsavtalen og blant annet kastet en rekke planer som var blitt utarbeidet på en rekke meningsløse møter som var avholdt utelukkende på grunn av arbeidstidsavtalen.

"Men du liker jo å undervise!" sier Anne Grete. "Ja visst! Derfor vil jeg ikke ha noen minutt- og timearbeidstidsavtale, jeg vil ha en avtale som sømmer seg voksne, anstendige mennesker. Jeg vil at rektor innkaller meg på en slik junidag som i dag, ser alvorlig på meg og sier: "Hans Olaf, neste skoleår skal du ha 1A i tysk, 2B i norsk og 3C i norsk og historie, og du skal være klassestyrer for 3C. Det er din oppgave, ved hjelp av alle

dine fagkunnskaper og all din menneskekunnskap, å bringe disse unge menneskene så høyt opp og så langt fram som du makter, og vi skal ikke telle et eneste minutt, verken jeg eller du. Er vi enige?"

Og så skal vi ta hverandre i hånden på det, rektor og jeg, og vi vil begge være overbevist om at ingen minuttavtale kan konkurrere med denne avtalen mellom to menn som mener alvor med jobben sin.

"Ja, men jeg liker jo å undervise, jeg også," sier Svein, han er fortsatt på tråden, stemmen dirrer. "Det er det jeg liker - å undervise. Men hvis jeg blir tvunget til å tilbringe dagen med uendelige møter og flat dødtid... siden så mye av det jeg gjør for å være en god lærer, nødvendigvis må skje til andre tider og på andre steder... ikke minst må jeg ta meg igjen hjemme. Lese. Tenke. Roe ned. Hente menneskelig overskudd til nye samvær med elevene. Mange av dem trenger meg på mer enn én måte, det er lett å forstå av måten de oppfører seg på. Så hvis det blir kontortid..."

"Ja, så?"

"Hvis det blir kontortid fra 2006...så går jeg av med pensjon om to år. Jaggu gjør jeg det, hvis den faste kontortiden kommer. Og så jeg som hadde tenkt å fortsette i jobben til jeg var 67!"

67. Det er 11 år mer enn den reelle avgangsalderen blant lærere i Norge i dag, det.

Sannelig har de en skjebnetung avgjørelse å fatte i 2006, de som bestemmer over oss.

Hans Olaf Nøklestad

Den første fylkeslederen

Anne Mari Tenvik Bangor er blitt pensjonist.
Foto: P.T.L.

Når Anne Mari Tenvik Bangor går over i pensjonistenes rekker ved Fredrik II videregående skole etter 39 år i den videregående skolen i Fredrikstad, er det også den første fylkeslederen i Norsk Lektorlag som forlater klasserommet. Allerede våren 1999 ble Anne Mari Bangor valgt til leder for det nystartede Østfold Lektorlag. Østfoldingenene var først ute med fylkeslag i organisasjonen.

Fra 1993 var Anne Mari Tenvik Bangor styremedlem i Universitetsutdannede Læreres Forening (ULF), som hadde sitt utspring i Ås. – ULF var en interessegruppe, ingen fagforening, sier Bangor til Lektorbladet og husker den gode kontakten som hun fikk med Else Alvik, Sigrun Aaneby og Oluf Danielsen i Ås.

– Uten miljøet på Ås tviler jeg på at vi hadde hatt noe Norsk Lektorlag i dag, sier hun.

Anne Mari Tenvik Bangor har vært på alle årsmøter/landsmøter i ULF og NLL med unntak av landsmøtet på Lillehammer i år. – Som pensjonist håper jeg å kunne få være med i den nye pensjonistgruppen i NLL, sier Bangor, som ser med bekymring på hvordan skoledemokratiet er blitt svekket de siste årene. – Før var det demokratiske arenaer der lærerne var velkomne til å engasjere seg. Tar en lærer initiativ nå, er det ikke sikkert at dette blir verdsatt, sier den nybakte pensjonisten Anne Mari Tenvik Bangor til Lektorbladet.

Tilstandsrapporten for skolen 2003:

Jentene gjør det bedre enn guttene på skolen!

På en av de aller siste arbeidsdagene i Læringscenteret presenterte avdelingsdirektør Anne Berit Kavli den 10.6. den årlige tilstandsrapporten for utdanningssektoren i Norge. Rapporten er basert på et omfattende statistisk materiale, og den viser få forskjeller fra året før. Rapporten viser at karakterene i 2003 viser svært få endringer i forhold til fjoråret. Dette gjelder for begge skoleslag både til standpunktvurdering, avgangsprøve og eksamen.

Som et positivt resultat viste Kavli til en EU-studie i engelsk, der resultatene til norske 15-åringer er helt på topp blant de europeiske landene. Som i tidligere år er det store forskjeller i elevenes prestasjoner i forhold til foreldrenes utdanningsnivå, kjønn og minoritetsbakgrunn.

Tendensen til at jenter gjør det bedre enn gutter på skolen, synes å bli forsterket. Det er bare i kroppsøving at guttene scorer bedre enn jentene. – At forskjellene mellom gutters

og jenters karakterer er blitt såpass store, gir grunn til å undersøke nærmere hvorfor guttene ikke oppnår like gode læringsresultater som jentene, sa avdelingsdirektør Anne Berit Kavli på pressekonferansen.

Avdelingsdirektør Anne Berit Kavli. Foto: P.T.L.

norsk lektorlag

Sekretariat:
Norsk Lektorlag, Keyzers gate 5,
0165 Oslo.
Telefon: 23327994,
telefax: 23327990,
Nettsider: www.norsklektorlag.no
E-post: sekretariatet@norsklektorlag.no

Generalsekretær:
Otto Kristiansen
Tlf. 23327994 (a),
48171611 (m),
e-post:
otto.kristiansen@norsklektorlag.no

Administrasjonssekretær:
Hildegunn
Kreppene
Tlf. 23327994
e-post: sekretariatet@norsklektorlag.no

Regnskapsansvarlig:
Tove
Johannessen
Tlf. 23327994
e-post: sekretariatet@norsklektorlag.no

Sentralstyret

1. nestleder:
Helge Bugge Eriksen, Skien
Tlf. 35905850 (a), 35545630 (p), 98439426 (m)
e-post: buggeriksen@hotmail.com

Else Alvik, Ås, forsikringsansvarlig.
Tlf. 64975765 (a), 64940825 (p),
91583351 (m),
e-post: else.alvik@norsklektorlag.no

Just Almås, Lillehammer.
Tlf. 61224216 (a), 61257261 (p), 99381118 (m)
e-post: justalmas@hotmail.com

Fred O. Slutaas, Elnesvågen.
Tlf. 71266400 (a), 71262942 (p), 95833858 (m)
e-post: fred.olav.slutaas@norsklektorlag.no

Leder:
Gro Elisabeth Paulsen, Gjøvik.
Tlf. 23327994 (a), 91327691 (m),
e-post:
gro.elisabeth.paulsen@norsklektorlag.no

2. nestleder:
Sigrid Skogan, Steinkjer.
Tlf. 74121700 (a), 74161431 (p),
92810979 (m)
e-post: Sigrid.Skogan@c2i.net

Else Wigen Berner, Stavanger.
Tlf. 51569400 (a), 51581473 (p),
90940113 (m)
e-post: eberner@c2i.net

Geir Haagensen, Steinkjer, sekretær.
Tlf. 74160170 (a), 41200323 (m)
e-post:
geir.hagensen@steinkjer.kommune.no

Svein Einar Bolstad, Bergen
Tlf. 56310200 (a), 55266439 (p),
90041170 (m)
svein.einar@bolstad.to

Fylkeslagene:

Akershus Lektorlag	Leder Rudy Wolff		95 10 36 80	rudy.wolff@sensewave.com
Aust Agder Lektorlag	Leder Terje Repstad	Møglestu vgs.	37 27 29 25	terje.repstad@moglestu.vgs.no
Buskerud Lektorlag	Leder Sigmund Støa	Strømsø vgs.	33 77 12 16	sigmund.stoa@skole.bfk.no
Finnmark Lektorlag	Leder Roald Johansen	Vadsø vgs.	78 95 38 95	roald.johansen@ffk.vgs.no
Hedmark Lektorlag	Leder Inger Kristin Thorstad	Ringsaker vgs.	62 34 22 65	ingkrith@online.no
Hordaland Lektorlag	Leder Svein Einar Bolstad	Sotra vgs.	55 26 64 39	svein.einar@bolstad.to
Møre og Romsdal Lektorlag	Leder Kjell Skorgevik	Fagerlia vgs.	70 12 16 27	kjell.skorgevik@mr-fylke.org
Nord Trøndelag Lektorlag	Leder Bjørn Frosthammer	Olav Duun vgs.	74 27 37 99	bjoern@frosthammer.net
Nordland Lektorlag	Leder Jørund Eldevik	Bodø vgs.	75 51 54 94	Jorund.Eldevik@bodo.vgs.no
Oppland Lektorlag	Leder Just Almås	Gausdal vgs.	61 25 72 61	justalmas@hotmail.com
Oslo Lektorlag	Leder Jon Hybert Sand	Nordstrand vgs.	66 80 70 78	jonsand20@hotmail.com
Rogaland Lektorlag	Leder Else Wigen Berner	Bergeland vgs.	51 58 14 73	eberner@c2i.net
Sogn og Fjordane Lektorlag	Leder Svein M. Sirnes	Hafstad vgs.	57 82 71 63	sognogfjordanelektorlag@hotmail.com
Sør Trøndelag Lektorlag	Leder Ann Jorid Grønli	Tiller vgs	73 93 35 01	ann-jorid.gronli@tiller.vgs.no
Telemark Lektorlag	Leder Tor Henning Olssen	Bamble vgs.	35 96 09 21	tholssen@hotmail.com
Troms Lektorlag	Leder Solveig Ryeng	Kvaløya vgs.	77 69 53 44	fjaera@hotmail.com
Vest Agder Lektorlag	Leder Sten Aunevik	Tangen vgs.	38 03 04 18	StAu1@lsyd.no
Vestfold Lektorlag	Leder Odd A. Frydenberg	Sande vgs.	33 05 16 78	oddfri@vfk.no
Østfold Lektorlag	Leder Ola Thune	Mysen vgs.	90 91 41 73	olat@mysen.vgs.no

I 6. august.

I dag var første dagen på skolen. Alle kollegene var så blide. Utrolig nok er man blidest når man skal begynne å jobbe igjen etter ferien. Følte nesten at det bare var jeg som hadde hatt lyst på mer ferie. I år skal førsteklasse på allmennfag møte skolen på en ny måte for å bli bedre kjent og trives: De skal allerede etter første uke ha våkenatt på skolen i klasserommene sine. – Dette er festlig, sa den begeistrede inspektøren. Ingen lærere skal passe på elevene, - for da blir de enda bedre kjent, fikk vi høre. De skal sove under pultene sine!

Siden allmennfag skal forberede russetiden, gjelder det tydeligvis å begynne treningen alt første skoleuke i førsteklasse. Den skal tidlig krøkes, som god russ skal bli! Trivselpedagogene har visst ikke fått med seg at elevene faktisk skal gå på videregående skole for å lære noe, og at organiseringen av skolestart sender ut visse signaler til de nye elevene.

Kanskje var det derfor kollegene var så blide i dag: De trodde det hele var en god spøk! –

-pertlars -

LES NORSK LEKTORLAGS NETTAVIS!

Les Norsk Lektorlags
nettavis for fag,
skole og utdanning!

Redaktør:
Fred Olav Slutaas.
Adresse:
www.norsklektorlag.no

dagen da alt ble annerledes

*jeg sovnet urolig mellom to og tre
bråvåknet jeg om jeg hadde drømt
dårlig husker jeg ikke etter en liten
stund tok jeg en sovetablett da
vekkerklokka ringte halv syv hadde
jeg problemer med å finne meg til
rette i meg var bare tyngde det
snødde hele dagen våte frugg timene
på skolen var seige elevene var ikke
masete tause var de to elger hadde
blitt påkjørt på E 6 dagen før stod
det i avisa møtet på ettermiddagen
var dødskjedlig denne kvelden la
jeg meg allerede klokka åtte*

Dirk Levsen